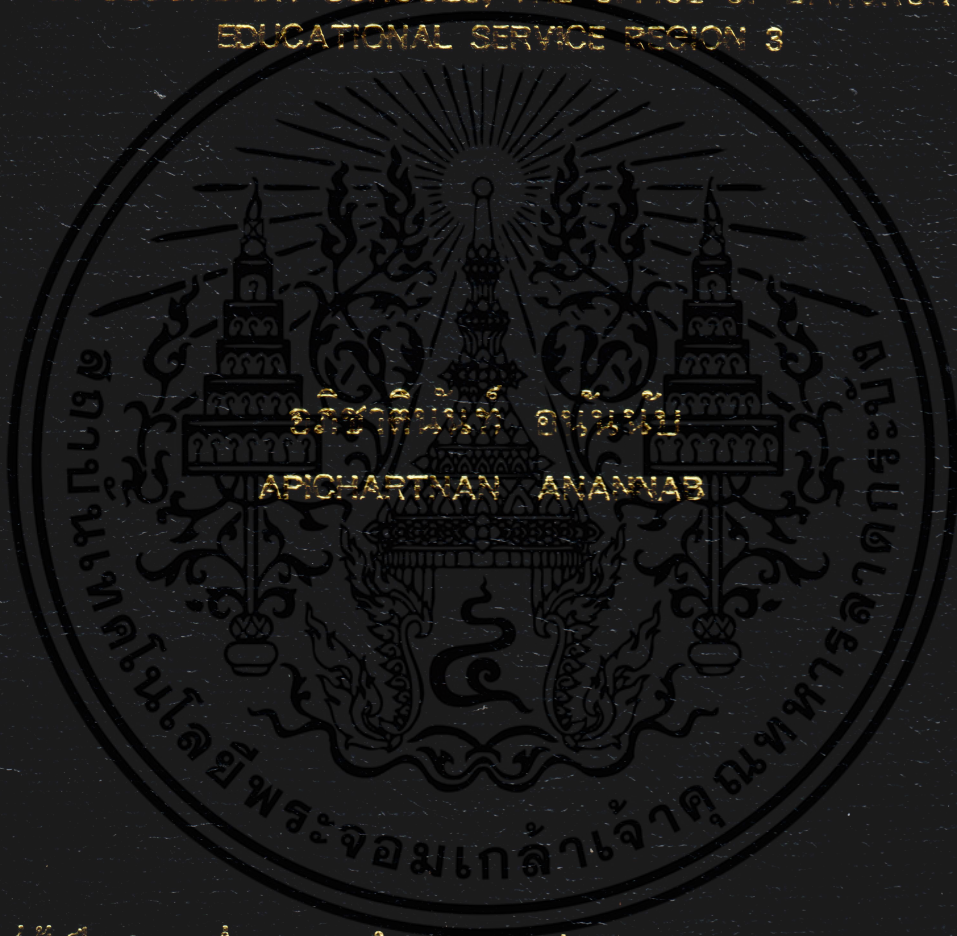

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 3

STATUS QUO OF INTEGRATED INSTRUCTION ON SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY THROUGH AGRICULTURAL SUBJECT
IN SECONDARY SCHOOLS, THE OFFICE OF BANGKOK
EDUCATIONAL SERVICE REGION 3

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยระดับปริญญาโทของนายอภิชาติ อนันท์

สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KVUTL-2010-ED-M-241-008

สำนักงานหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3

STATUS QUO OF INTEGRATED INSTRUCTION ON SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY THROUGH AGRICULTURAL SUBJECT
IN SECONDARY SCHOOLS, THE OFFICE OF BANGKOK
EDUCATIONAL SERVICE REGION 3

T110504

อภิชาตินันท์ อนันนัษ

APICHARTNAN ANANNAB

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน...110504
วัน,เดือน,ปี...-4 ๒๕๕3

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2010-ED-M-241-098

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**STATUS QUO OF INTEGRATED INSTRUCTION ON SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY THROUGH AGRICULTURAL SUBJECT
IN SECONDARY SCHOOLS, THE OFFICE OF BANGKOK
EDUCATIONAL SERVICE REGION 3**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN AGRICULTURAL EDUCATION
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL-2010-ED-M-241-098

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2010

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION

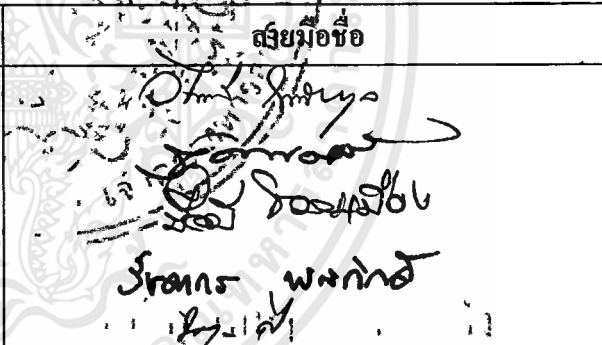
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
 Status Quo of Integrated Instruction on Sufficiency Economy Philosophy
 through Agricultural Subject in Secondary Schools, The Office of Bangkok
 Educational Service Region 3

นักศึกษา นายอภิชาตินันท์ อนันนัย
รหัสประจำตัว 48063801
ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา ครุศาสตร์เกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ภักดิ์พงษ์ ป่วงสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รศ.ดร.ปิ่นมณี ขวัญเมือง

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:		ลายมือชื่อ
ผศ.วันทนี	โชติสกุล	
ผศ.ดร.ภักดิ์พงษ์	ป่วงสุข	
รศ.ดร.ปิ่นมณี	ขวัญเมือง	
ผศ.ดร.รัชดากร	พลภักดิ์	
รศ.ดร.นพคุณ	ศิริวรรณ	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 3 พฤษภาคม 2553 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป
 สถานที่สอบ ณ ห้องเรียนปริญญาเอก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ พิระวดี สุวรรณจันทร์)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

วันที่..... 31เดือน..... พฤษภาคม..... พ.ศ. 2553

สำนักทะเบียนและประมวลผล สจล.
วันที่ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์
 วันที่ 8 เดือน 5.5. พ.ศ. 53
 ลงชื่อ.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการ
การเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

นักศึกษา

อภิชาตินันท์ อนันนัย

รหัสประจำตัว

48063801

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

ครุศาสตร์เกษตร

พ.ศ.

2552

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทพงษ์ ปวงสุข

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นมณี ขวัญเมือง

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา
เกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยมี
วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตร 2) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร 3) ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา
ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยศึกษาจาก
ครูผู้สอนวิชาเกษตรในปีการศึกษา 2551 จำนวน 42 คน จาก 42 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 คน เป็นเพศชาย
ร้อยละ 52.4 และเพศหญิงร้อยละ 47.6 มีอายุเฉลี่ย 42.98 ปี เกือบทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี (ร้อยละ 90.5) ครั้งหนึ่งมีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 57.0) มี
ประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตรเฉลี่ยเป็นระยะเวลา 15.88 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่งมีวิทยฐานะครู
ชำนาญการ (ร้อยละ 66.7) มีเงินเดือนเฉลี่ย 25,838.57 บาท และมีรายได้อื่นๆ เฉลี่ย 1,909.52 บาท
และยังพบว่ามีรายจ่ายเฉลี่ย 21,476.19 บาท ครั้งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมสัมมนา (ร้อยละ 57.1)
จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 54.2) มากที่สุด ซึ่งทั้งหมดทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ
มากที่สุด (ร้อยละ 14.3) รองลงมาทราบในระดับมาก (ร้อยละ 71.4) โดยได้รับความรู้จากโทรทัศน์
(ร้อยละ 95.5) มากที่สุด

ครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 45.2) ซึ่งครูผู้สอนวิชา
เกษตรจำนวน 20 คน จาก 20 โรงเรียนระบุว่า โรงเรียนมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการ

Thesis Title:	Status Quo of Integrated Instruction on Sufficiency EconomyPhilosophy through Agricultural Subject in Secondary Schools, the Office of Bangkok Educational Service Region 3
Student	Mr. Apichartnan Anannab
Student ID.	48063801
Degree	Master of Science
Programme	Agricultural Education
Year	2009
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Pakkapong Pongsuk
Thesis Co-advisor	Associate Professor Dr. Pinmanee Kwanmuang

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) explore socio-economic characteristic of teachers of agriculture; 2) adopt the principles of sufficiency economy philosophy in teaching and learning agriculture subjects; 3) find out problems encountered and ways to solve the problems. A set of questionnaires was used for data collection administered with 42 teachers of agriculture from 42 schools, school years 2008. Obtained data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Results of the study revealed that more than one-half of the respondents (52.4 percent) were male. The respondents were 42.98 years old on average and most of them (90.5 percent) were bachelor's degree graduates. More than one-half of the respondents (57.0 percent) majored in agriculture. The respondent's years of service was 15.88 years on average. More than one-half of them (66.7 percent) were expert teachers with an average monthly income of 25,838.75 baht. The respondents had an extra income of 1,909.52 baht on average but they had monthly expenses of 21,476.19 baht. More than one-half of the respondents (57.1 percent) attended a training twice and all of them had a highest level of knowledge about the principles of sufficiency economy philosophy. Most of the respondents (95.5 percent) perceived knowledge about it through television.

Less than one-half of the respondents (45.2 percent) taught in a big school. Twenty respondents from 20 schools stated that their schools had a vision or policy on teaching and

learning agriculture. That was, their schools were that sources of knowledge and ethics which also focused on the principles of sufficiency economy philosophy (25.5 percent). Their school offered 2 periods of agriculture subject per week (one period = 50 minutes). Less than one-half of the respondents (46.1 percent) integrated agriculture subject with Mathematics, Science, and Art subject. This was followed by the integration of agriculture subject with Occupation and Technology group: agriculture, artisan, housework, invention, and business. Only 12.8 percent had the integration of agriculture and local wisdom. There was a preparation of spaces for agricultural pilots. The teaching and learning of agriculture included both theories and practice. Less than one-half of the respondents (30.5 percent) provided natural classroom having books and various media used by their students. Also, less than one-half of the respondents (38.5 percent) provided their students educational tours.

The respondents had a high and highest level of the adoption of sufficiency economy philosophy. Moderation was focused on the teaching and learning of agriculture most. This was followed by immunity and reasoning (3 and 1 program, respectively). Their students practiced on knowledge and learning agriculture: 1) teachers were assigned to be responsible for other projects and activities aside from teaching agriculture; 2) inadequate classroom with modern media; 3) inadequate equipments and tools; 4) most students lived with their parents in a rented room; and 5) most parents did not instill the students on the important of agriculture since their occupation did not concern with agriculture. Besides, the respondents suggested ways to solve the problems as follows: 1) clean determination of policies and agricultural activities; 2) assignation of an appropriate task; 3) use of modern media, equipment, and tools in teaching and learning agriculture; 4) support appropriate learning environment; and 5) enhancement of good attitude toward agricultural learning by adding moral value and sufficiency economy philosophy in the classroom of agriculture.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาศึกษา ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมีคณาจารย์ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตาคอยให้ความรู้ ความอบอุ่น รวมทั้งบรรยากาศอันร่มรื่น ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัคพงศ์ ปวงสุข อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นมณี ขวัญเมือง ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมเป็นอย่างสูงที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันทนี โชติสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชดากร พลภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร จารุสมบัติ และ อาจารย์ ดร. ราตรี ศิริพันธุ์ ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษา และขอเสนอในการทำวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณผู้ทรงวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ อาจารย์ ดร. ปรีณันท์ สิทธิจินดา อาจารย์ ดร. ณรงค์ กาญจนะ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ เลขานุการ และเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนที่กรุณาเสียสละเวลาให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอบูชาพระคุณ คุณพ่อสอาด คุณแม่พรมจิตต์ อนันันัน ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสทางการศึกษา ขอขอบคุณ คุณพรวิ อนันันัน นายอนุภาพ อนันันัน คุณสมหมาย คำวิระ นายไพโรจน์ สุวรรณภักดี อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ คุณครูเทียนชัย เสียงสืบชาติ และคุณครูประนอม จันแยม ที่ได้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา คุณค่าประโยชน์และคุณงามความดีใดๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่ผู้มีพระคุณที่กล่าวนามมาแล้วทั้งหมด

อภิชาตินันท์ อนันันัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	IX
สารบัญภาพ.....	XI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษา.....	11
2.2 ความหมายและความสำคัญของการสอน.....	12
2.3 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ.....	14
2.4 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.....	16
2.5 การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	17
2.6 หลักการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	17
2.7 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	20
2.8 หลักการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	23
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	29
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
3.3 การตรวจสอบ/ทดสอบเครื่องมือ.....	30
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
3.5 การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	32
4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	32
4.2 สถานภาพทั่วไปโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3	38
4.3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิชาเกษตร.....	46
4.4 ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียน การสอนวิชาเกษตร.....	56
4.5 แนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	60
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	67
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ	
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	81
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	
รายชื่อ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา	
กรุงเทพมหานคร เขต 3.....	88
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	94
ประวัติผู้เขียน	104

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงเพศของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	32
4.2	อายุของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	33
4.3	ระดับการศึกษาสูงสุดของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	33
4.4	ประสบการณ์สอนวิชาเกษตรของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	34
4.5	วิทยฐานะของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	35
4.6	เงินเดือนของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	35
4.7	รายได้อื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3.....	36
4.8	รายจ่ายของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	37
4.9	การเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชา เกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	37
4.10	ขนาดของโรงเรียนที่สังกัดของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	38
4.11	วิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	39
4.12	การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	40
4.13	การบูรณาการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	การจัดการหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอน ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	43
4.15	การดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอก สถานที่ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	45
4.16	ระดับการทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยของครูผู้สอนวิชาเกษตร	46
4.17	แหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจ พอเพียง.....	47
4.18	ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความพอประมาณใน การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร	48
4.19	ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความมีเหตุผลในการจัด การเรียนการสอนวิชาเกษตร	49
4.20	ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัด การเรียนการสอนวิชาเกษตร	51
4.21	ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความรู้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตร	53
4.22	ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตร	54
4.23	ปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการ สอนและแนวทางการแก้ไข ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	56

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	แสดงกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน ได้น้อมนำหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและปรากฏความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากขึ้น และจากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณะกรรมการบริหาร โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอน จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของทุกระดับ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอน, 2550: ก)

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษาคควรมุ่งที่ตัวครูก่อน เพราะครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่นักเรียน ดังที่ ปริญญา พิบูลสรารุช (2549: 13-15) กล่าวว่า

“...ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก มีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับข้อมูลนั้นต้องรู้จักพิจารณาและรู้จักแก้ไขปัญหอย่างเป็นขั้น เป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา เตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง...”

การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยสอดคล้องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่จะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ ครูต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการจัดการเรียนรู้ เริ่มต้นและปลูกฝังโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในการสำรวจทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แจมณี (2545: 5-9) ที่กล่าวว่า ในยุคการสอนที่เป็นศาสตร์การสอน หมายถึง การสอนที่แสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนแล้ว ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ด้วย ซึ่งยุคนี้เป็นการปรับเปลี่ยนจากศึลปีมาสู่ศาสตร์ จากการสอนมาสู่การเรียนการสอน ซึ่งต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเพราะมีแนวทางการสอนใหม่เกิดขึ้น การสอนจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งการสอนนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศึลปี ทำให้บทบาทของครูไม่จำกัดเพียงแค่ครูกับศิษย์เท่านั้น จะรวมถึงปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ อีกด้วย อภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 6-7) กล่าวถึงองค์ประกอบรวมของการสอน หมายถึง องค์ประกอบด้าน โครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน อันประกอบด้วย ครู หรือผู้สอน หรือวิทยากร นักเรียนหรือผู้เรียน และหลักสูตรหรือสิ่งที่จะสอน

ชาญชัย ยมศิษฐ์ (2548: 72-73) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนมีหลักการที่เกี่ยวข้องกันหลาย ๆ ส่วนด้วยกัน โดยเฉพาะครูและนักเรียน ซึ่งต้องการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับขั้นพื้นฐานนั้น ได้จัดเอาวิชาเกษตรไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งประกอบไปด้วยงานหรือหัวข้อเรื่องตามสภาพจริง และจะต้องมีการบูรณาการความรู้ให้เป็นความสามารถเพื่อให้เกิดคุณงามความดีขึ้นในจิตใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถเกี่ยวกับงาน อาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะในการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาไทยและเทคโนโลยีสากลมาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่าและมีศีลธรรม คุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการ

ช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลภายใต้บริบทของสังคมไทย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการจัดการศึกษาก็สามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี รวมทั้งการปรับและประยุกต์หลักการความพอเพียง อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีได้ ตลอดจนการใช้ความรู้ความรอบครอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ การปรับใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการศึกษาของตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และสังคม ในช่วงการศึกษาตลอดหลักสูตร และหลังการสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นความงอกงามที่มีความยั่งยืนถาวรตลอดไป โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ดังนั้นครูเกษียณ ต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้รับทั้งความรู้และมีทักษะทางอาชีพ ไปพร้อมกัน ซึ่งการจะทราบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น ต้องอาศัยการวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นเป็นสำคัญ ผลที่ได้รับจากการวัดและประเมินผลจะนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป.) ซึ่งการขับเคลื่อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหน้าที่ของทุกส่วน ทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนทุกคนในประเทศจำเป็นต้องตระหนักและเอาใจใส่ต่อการขับเคลื่อนอย่างจริงจังในสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาต้องตอบสนองการพัฒนาของประเทศ และเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของครูผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนวิชาเกษตร ในการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุและมีคุณสมบัติตามหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งข้อมูลที่คาดว่าจะได้จากการศึกษาวิจัยจะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาได้นำเอาผลการศึกษาวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของครูผู้สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะนำการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ยึดหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้คุณธรรม และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย สุรพร เอื้อฉาววร (2550: 10-15) อ้างถึง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง: กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมภายใต้คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความพากเพียร เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม กระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ระเบิดจากภายใน ศึกษาเงื่อนไขความรู้คุณธรรม นำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง พร้อมปกป้องสังคม และระดมการตรวจสอบอย่างรอบคอบและพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประกอบเข้ากับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดย ชาญชัย ขมคิษฐ์ (2548: 106-111) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนไว้ว่ามีกระบวนการหลักอยู่ 2 ส่วน คือ 1) ก่อนใช้กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนต้องทำการศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แนวทางการจัดการเรียนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์

การสอน มาตรฐานการเรียนรู้ สาระวิชา ความพร้อมของผู้เรียน ยึดถือเป็นปัจจัยต่างๆ ที่แวดล้อม ตลอดจนหลักทฤษฎี งานวิจัย และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการด้านเนื้อหาสาระและวิธีการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและปรับปรุงก่อนใช้จริงจากผู้เชี่ยวชาญและจากการทดลองใช้ ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพแล้วจึงนำไปใช้สอน และ 2) ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ 2 นัย คือ

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป 6 ขั้นตอน คือ

- ขั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
- ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นการสอนตามรูปแบบการสอน กระบวนการเรียนรู้ วิธีการสอน เทคนิคการสอน และศิลปะการสอนต่างๆ
- ขั้นสรุปบทเรียน
- ขั้นวัดและประเมินผล
- ขั้นเสริมความแม่นยำและเปิดโอกาสให้ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้เฉพาะ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนการสอนเหมือนกับจัดการเรียนการสอนทั่วไป แต่ต้องจัดการสอนในขั้นการสอนตามรูปแบบการสอน กระบวนการเรียนรู้ วิธีการสอน เทคนิคการสอนและศิลปะการสอนต่างๆ ให้ครบถ้วน แต่ก็สามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับบทเรียน วิชา ประสบการณ์และประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนได้ การใช้กระบวนการต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน ไปด้วย เพราะปัจจุบันเราอมรับกันว่าวิธีการหรือกระบวนการสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการรู้ข้อเท็จจริงจากข้อมูลเท่านั้น กระบวนการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมที่ได้มาจากการศึกษาตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่น่าเชื่อถือว่าจะช่วยให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เมื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักของกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั่วไป จะช่วยให้ผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพราะเกิดมาจากกระบวนการเรียนรู้ (learning process) ที่มีคุณภาพตามหลักการจัดการเรียนการสอนที่มีระบบนั่นเอง

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ครูผู้สอนควรมีการศึกษากระบวนการเรียนการสอน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ของครูผู้สอนวิชาเกษตร โดยเน้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2551

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาเกษตรในช่วงชั้นที่ 3 จำนวนทั้งหมด 49 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา/ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยสามารถกำหนดได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

- ตัวแปรต้น คือ 1) สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน รายได้ และการเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) สภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน วิสัยทัศน์/นโยบายของผู้บริหาร และการจัดหลักสูตรการสอนวิชาเกษตร และ 3) องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตร

- ตัวแปรตาม คือ ระดับการการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตร ของครูผู้สอนวิชาเกษตรใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ

1) กิจกรรมการเรียนการสอน

- ความพอประมาณ
- ความมีเหตุผล
- มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- มีความรู้ (มีสติปัญญา รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)
- คุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน สามัคคี แบ่งปัน)

2) สื่อการเรียนการสอน

- ความพอประมาณ
- ความมีเหตุผล
- มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- มีความรู้ (มีสติปัญญา รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)
- คุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน สามัคคี แบ่งปัน)

1.5 นิยามศัพท์

วิชางานเกษตร หมายถึง วิชาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เกิดผลผลิตของพืชและสัตว์ ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับผลผลิตเหล่านั้น ไปถึงผู้บริโภค ซึ่งเป็น ความรู้พื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเกษตรและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งวิชาเกษตรนั้นมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาวิชา เกษตรกรรม โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณภาพมี จิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและ ครอบครัว เกิดเจตคติที่ดี ต่อการเกษตร มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในงานเกษตร

สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความเหมาะสมในการดำเนินการหรือการจัด ประสิทธิภาพการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชากำหนด ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านผู้สอน 2) ด้านนักเรียน 3) หลักสูตรและเนื้อหาสาระ 4) วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 6) ด้านการวัดและประเมินผล

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

ครูผู้สอนวิชาเกษตร หมายถึง ครูผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและทำการสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 37 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยดูแลรับผิดชอบในกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอนวิชาเกษตรทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ของครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้และคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เช่น สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ ของจริง เครื่องมือการฝึกปฏิบัติ สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การฝึกงาน การจัดนิทรรศการ และสถานการณ์จำลอง และสื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) การใช้ Intranet และ Internet เพื่อการสื่อสาร (Electronic mail: E-mail) และการใช้ WWW. (World Wide Web) ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร โดย

คำนำถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้และคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานตามกฎหมายที่มีหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของภาครัฐ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความต้องการ เฉพาะบุคคลที่สนองตอบต่อคำถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิชาเกษตร

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมให้พร้อมในด้านต่างๆ ของครูผู้สอนวิชาเกษตร เพื่อให้พร้อมและทันต่อสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เช่น การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ การจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร เป็นต้น

ความรู้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การมีสติปัญญา รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง การมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อย่างรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับช่วงชั้นที่ 3

คุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำเอาหลักคุณธรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตร อย่างรอบคอบ เช่น การเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการเสริมสร้างให้มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนมีความเพียร ขยัน อดทน สามัคคี แบ่งปัน ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษา
- 2.2 ความหมายและความสำคัญของการสอน
- 2.3 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ
- 2.4 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.5 การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 2.6 หลักการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.7 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
- 2.8 หลักการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษา

นพคุณ ศิริวรรณ (2532: 26) ได้ให้ความหมายของการศึกษาเกษตร (Agricultural Education) ว่า การศึกษาเกษตรเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอน การนิเทศและการบริหารด้าน การศึกษาด้านการศึกษาเกษตรกรรม เพื่อเป็นการเตรียมคนให้ไปทำงานตามหน้าที่ต่างๆ หรือมี ความเข้าใจในเกษตรกรรม ขอบเขตการศึกษาเกษตรส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในขอบเขตการศึกษาใน รูปแบบของระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา การฝึกอบรม การสอนด้านวิชาชีพเกษตรกรรม ในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่และส่งเสริมงานอาชีพ ต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยรัฐหรือเอกชน ดังนั้นการศึกษาเกษตรจึงเป็นการลงทุนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม สร้างกำลังคนให้มีทักษะ เจตคติ และความรู้ความสามารถในอันที่จะออกไปประกอบอาชีพอิสระ หรือสามารถให้บริการแก่ผู้ประกอบการเกษตรกรรมได้ และคณีย์ ดิชบุญตร (2532: 451) ได้กล่าว ว่า การศึกษาเกษตรกรรมมีความหมายใน 2 ลักษณะ คือ 1) การศึกษาเกษตรกรรมในความหมาย กว้าง หมายถึง การจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องการเกษตรทุกระดับและทุกประเภท ได้แก่ การจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา การฝึกหัดครู การศึกษาและวิจัยในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยรวมถึงการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและ ส่งเสริมการเกษตรด้วย และ 2) การศึกษาเกษตรในความหมายแคบ หมายถึงการศึกษาทางด้านการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝึกหัดครูเกษตร ซึ่งอาจจะเป็นการฝึกหัดครูในระดับต่ำกว่าระดับปริญญาตรีหรือในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รวมทั้งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรนั้น ได้มีการจัดในหลักสูตรทุกระดับชั้นและมีการพัฒนาปรับปรุงตามยุคสมัย ซึ่งในปัจจุบันนั้น ได้มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นับว่าเป็นระดับที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นระดับที่วางพื้นฐานให้แก่นักเรียนทางด้านวิชาชีพเกษตร ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเรียนการสอนวิชาเกษตรควรเน้นที่การเรียนรู้จากการปฏิบัติให้มาก ควรได้สำรวจและคัดเลือกทักษะทางการเกษตรที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยต้องยึดหลักการเรียนรู้ด้วยการกระทำจริง (Learning by doing) และสิ่งที่ทำหรือปฏิบัตินั้นจะต้องเป็นที่ต้องการของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรประสบผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536: 73) ได้ให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่เป็นอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาปัจจุบันพบว่าโรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคนานัปการ เช่น บางโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาให้นักเรียนฝึกทักษะ บางโรงเรียนไม่มีโรงฝึกงานทำให้นักเรียนได้เรียนเฉพาะภาคทฤษฎีในห้องเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กก็มีปัญหาทางด้านงบประมาณทำให้การเรียนการสอนขาดการจัดกระบวนการเรียนการสอน บางโรงเรียนมีอัตราค่าจ้างครูด้านวิชาอาชีพน้อยไม่เพียงพอกับสาขาวิชาอาชีพต่างๆ เปิดสอนวิชาอาชีพได้น้อยหรืออาจแก้ไขด้วยการนำครูสายสามัญมาช่วยสอน แต่ครูก็ขาดความรู้ทักษะ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการสอนวิชาอาชีพ บางโรงเรียนมีครูที่จบทางด้านวิชาชีพโดยตรง แต่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในระดับมัธยมศึกษาให้ครบตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร นอกจากนี้ นักเรียนและผู้ปกครองยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพในบางสาขาวิชา เช่น วิชาเกษตร เป็นต้น นับเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างมาก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เป็นสาเหตุทำให้การเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2.2 ความหมายและความสำคัญของการสอน

จาเนียร ศิลปวานิช (2538: 121) ได้สรุปความหมายของการสอนไว้ดังนี้ การสอน คือ กระบวนการที่ครูพยายามสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนในอันที่จะแนะนำให้นักเรียนได้มีกิจกรรมการแก้ปัญหาทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล โดยการใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเด็กและสถานการณ์โดยทั่วไป ในปัจจุบันนี้การสอนมีขอบเขตกว้างขวางมาก ครอบคลุมเอาการสร้างสถานการณ์การเรียนให้เกิดขึ้น การช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลและการประเมินผล รวมทั้งการ

ปรับปรุงการสอนด้วย การสอนจึงเป็นภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์มาก จึงจะสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ผลของการสอนจะต้องเป็นเชื้อหรือชนวนที่ทำให้นักเรียนได้ใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ไปชั่วชีวิตอีกด้วย

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541: 61) อ้างถึง ประกอบ ประพันธ์วิทยา (2527) ได้สรุปความหมายของการสอนว่า การสอน คือ การจัดสภาพการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมอย่างมีจุดหมาย เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์อันจะเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยง่าย ทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันและสามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทิตนา แคมณี (2548: 26-27) อ้างถึง จอร์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ให้แนะนำแนวคิดใหม่ที่ว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจากการกระทำ” ดังนั้นในการสอนจึงควรเน้นที่ตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) แนวคิดนี้ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าวิจัยจำนวนมากในระยะต่อมา ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนควรจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน ควรจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้มิใช่เป็นเพียงฝ่ายรับเท่านั้น นอกจากนี้การศึกษาวิจัยจำนวนมากยังได้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดี โดยมีการวางแผนและการใช้หลักการทางการศึกษาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สามารถช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้ แนวคิดในยุคนี้สะท้อนออกมาให้เห็นในคำศัพท์คำว่า “instruction” ซึ่งหมายถึง “การเรียนการสอน” คำนี้มีความหมายแตกต่างจากคำว่า “teaching” หรือ “การสอน” ไปบ้างดังนี้

1. การเรียนการสอน คำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แทนการที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะของการสอน

2. การเรียนการสอน เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ โดยมีการเตรียมการ มีการวางแผนตามหลักวิชา มีขั้นตอนหรือกระบวนการสอนที่เป็นแบบแผนชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการใช้ศาสตร์ในการสอน มากกว่าในเรื่องของ “การสอน”

3. การเรียนการสอน ครอบคลุมปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบ มิใช่เพียงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลเท่านั้น อาจเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสื่อต่างๆ ก็ได้ ขณะที่ “การสอน” เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ ครูกับผู้เรียน

4. การเรียนการสอน มักเกิดขึ้นในสถานการณ์ของการเรียนการสอน ขณะที่ “การสอน” เกิดขึ้นได้ทุกหนแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ในยุคที่แนวความคิดนี้ได้รับการนิยามอย่างแพร่หลาย “การสอน” เริ่มมีลักษณะเป็น “ศาสตร์” มากขึ้นกว่ายุคอื่นๆ ในอดีต รวมทั้งเริ่มได้รับการยอมรับจากวิชาชีพอื่นๆ ด้วยว่า การศึกษาและการสอนเป็น “ศาสตร์” แขนงหนึ่ง แนวคิดในเรื่อง

“instruction” หรือ “การเรียนการสอน” ซึ่งมีความหมายถึง การสอน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ความหมายของการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากการถ่ายทอดความรู้ มาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการหลากหลาย แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป ประเทศไทยเราก็รับแนวคิดนี้เข้ามาด้วย และใช้คำนี้ในการสื่อสารกันในวงการ แต่ในทางปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่มีความเคยชินกับการสอนในลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลาง ประกอบกับไม่ได้รับการช่วยเหลือให้ปฏิบัติตาม และฝึกทักษะการสอนตามแนวคิดใหม่อย่างเพียงพอ การสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางจึงยังคงอำนาจอยู่อย่างเหนียวแน่นมาจนปัจจุบัน ทั้งๆ ที่ใช้คำว่า “instruction” ลักษณะเช่นนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนเฉพาะชื่อ (label) หรือ “คำศัพท์” แต่ความหมายหรือมุมมองไม่ได้เปลี่ยนไป กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ “คำศัพท์” แต่ “กระบวนทัศน์” (paradigm) ในเรื่องนั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ในขณะที่เดียวกันก็มีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดจาก “การสอน” มาเป็น “การเรียนการสอน” แต่ด้วยความเคยชินและชอบคำศัพท์เดิมคือ “teaching” จึงยังคงใช้ศัพท์นี้ในการสื่อสารแต่ใช้ในความหมายที่เปลี่ยนไป เช่นนี้ เป็นลักษณะของการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm shift) แต่ไม่เปลี่ยนคำศัพท์หรือชื่อของสิ่งนั้น เนื่องจากแนวคิดทางการศึกษาไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักคิดทั้งหลายต่างก็พยายามแสวงหาแนวคิด แนวทาง และวิธีการใหม่ ที่จะนำการศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้าต่อไปเรื่อยๆ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ถึงแม้จะได้พยายามจัดให้มีแบบแผนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนแล้วก็ตาม แต่ผลก็ยังไม่ เป็นไปตามความคาดหวังมากนัก ยังมีผู้เรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ยังมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือยังขาดทักษะความชำนาญในการกระทำสิ่งต่างๆ หรือยังขาดความรู้และเจตคติที่ไม่เหมาะสมในบางเรื่อง การศึกษาหรือการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนยังไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง ซึ่งสาเหตุของปัญหานั้นคงมีจำนวนมาก เนื่องจากปัจจัยและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นั้นมีหลากหลาย

2.3 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ

อภิชัย พันธเสน (2546: 368) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศไทยไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีจุดเริ่มต้นจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ซึ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ “ความพอมี พอกิน พอใช้” ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยวิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หลังจากนั้นในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้น “พอมิ พอกิน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี 2517 นั้นคือที่มาของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ใช้เป็นวิสัยทัศน์ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ในปัจจุบัน

ในการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายในการสร้าง “ความพออยู่พอกิน” ให้กับประชาชนชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายไร่ในชนบท จากพระราชดำรัสในปีต่อๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 2537 ได้แสดงว่าพระองค์ทรงมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนห้าประการตามลำดับ คือ

1) ปรับแก้สภาพทางกายภาพของพื้นดินให้ประเทศไทยให้เป็น “สุวรรณภูมิ” คือมีพื้นดินอุดมสมบูรณ์ โดยการปรับเปลี่ยนสภาพเดิมที่เป็นที่ดอนแห้งแล้ง มีปัญหาดินเค็ม ดินดาน ดินเปรี้ยว หรือเป็นพื้นที่น้ำท่วมขังที่มีสภาพเป็นกรดให้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการเพาะปลูก

2) เน้นความสามารถในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยเน้นการประหยัดแต่ถูกหลักวิชาการ

3) ส่งเสริมให้มีการผลิตที่หลากหลาย (diversification) เพื่อลดความเสี่ยงและช่วยให้เกิดมีกระแสรายได้ (cash-flow) ที่สม่ำเสมอ

4) ส่งเสริมให้มีสถาบันหรือองค์กรการเกษตรเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นธนาคารข้าว ธนาคาร โค-กระบือ และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

5) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น การแปรรูปน้ำมันดิบ แปรรูปผักและผลไม้ เป็นต้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกร เนื่องจากช่วยให้สินค้าอยู่ในตลาดได้เป็นเวลานานมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานตามขั้นตอน 5 ประการ ในการสร้างความ “พออยู่พอกิน” หรือเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ในขั้นตอนที่ 1 ถึง 3 ก็คือทฤษฎีใหม่ที่ว่าด้วยการทำการเกษตรกรรมในขั้นที่หนึ่งนั่นเอง ส่วนขั้นตอนที่ 4 และ 5 ก็คือทฤษฎีใหม่ในขั้นที่สอง จากข้อเสนอทฤษฎีใหม่ในฐานะที่เป็นตัวอย่างรูปธรรมของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เห็นได้ชัดว่ามีได้จำกัดเฉพาะการเน้นความสามารถในการพึ่งตนเองอย่างเดียว แต่เมื่อเกษตรกรมีความเข้มแข็งพอก็รวมกลุ่มกันทำการค้าขายได้ และไม่จำเป็นจะต้องจำกัดอยู่เฉพาะการค้าภายในประเทศ เพราะทฤษฎีใหม่ในขั้นตอนที่สามก็จะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการค้าขายแข่งกับต่างประเทศได้ ภายหลังจากที่เศรษฐกิจของกลุ่มมั่นคงและแข็งแรงและสามารถร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกลุ่มทุนและกลุ่มพลังงานได้เป็นอย่างดี

2.4 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการพิจารณาอยู่ 5 ส่วนดังนี้ (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549: 9-11)

1. กรอบแนวคิด ที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียาม ความพอเพียงจะประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กันดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ อย่างรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

2.5 การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนาสังคม (2549: 11-12) ได้ให้แนวทางไว้ดังนี้

1. ยึดความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำริที่ว่า “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำริที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตนเองนี้มีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่าขึ้นได้ด้วยตนเอง”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการ โดยปราศจากเลอาวยต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเรื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่นพยายามลดพยายามละความชั่วที่ตนเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น”

2.6 หลักการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปิยะบุตร หล่อ ไกรเลิศ (2547: 9-17) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสเพิ่มเติมอีกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้แน่นอน สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคง ได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” ฉะนั้นแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำคนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มพูนมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มี การมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลานี้เช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้ ได้มีพระราชกระแสด้วยว่า “...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสักหนึ่งส่วนสี่ของประเทศชาติของเรา ก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้...”

สำนักพัฒนาสังคม (2549: 11-12) ได้เสนอหลักการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจที่สำคัญในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนว่า หลักการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจที่สำคัญในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน คือ การมีอาหารพอเพียงต่อการบริโภคของครัวเรือนเป็นประการแรก เพราะรายจ่ายโดยส่วนใหญ่ของชาวบ้านจะเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ดังข้อมูลจากการทำแผนชุมชนของชุมชนหลายแห่งชี้ให้เห็นว่า “รายจ่ายที่สำคัญที่เป็นสัดส่วนสูงสุดคือค่าอาหาร” การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจประการต่อมา คือ

1) การลดจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนถึงการเพิ่มการออมซึ่งเกษตรกรต้นแบบระบบเกษตรกรรมยั่งยืนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบการผลิตถือเป็นการออมชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตามการมีรายได้จากการขายผลผลิตในฟาร์มก็มีนัยสำคัญถึงการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจเช่นกัน เพราะเกษตรกรต้นแบบมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ต้องอาศัยเงินสด เช่น การศึกษาของลูก ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น

2) การพึ่งตนเองด้านอาหารแสดงถึงความพอเพียงการกินการอยู่ในครัวเรือน ซึ่งมุ่งที่การมีข้าวพอเพียงต่อการบริโภคของครอบครัวตลอดปี เมื่อเกษตรกรต้นแบบปรับเปลี่ยนสู่เกษตรกรรมยั่งยืนเกษตรกรต้นแบบยังได้ผลผลิตข้าวไม่น้อยไปกว่าเดิม หรือหากปริมาณน้อยกว่าเดิมแต่จะต้องอยู่ในปริมาณที่มีเพียงพอต่อการบริโภค เพราะเกษตรกรต้นแบบถือว่าการมีข้าวกินเป็นเรื่องสำคัญ ส่วนการมีอาหารประเภทอื่นเป็นการบริโภค ประกอบด้วย ปลา พืชผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ ซึ่งหลังจากทำเกษตรกรรมยั่งยืนแล้ว เกษตรกรต้นแบบควรมีอาหารเหล่านี้ในฟาร์มเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นและหากมีผลผลิตจำนวนมาก ควรจะมีการถนอมอาหารหรือแปรรูปอาหารเพื่อเก็บไว้บริโภคในระยะยาว อันจะทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลงไปในตัว

3) การสร้างระบบการแลกเปลี่ยนผลผลิตในกลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายด้วยกันก็ช่วยให้ลดการใช้เงินบาทและยังช่วยให้เกษตรกรต้นแบบสามารถพึ่งพากันด้านอาหาร ซึ่งผลการวิจัยระบบการแลกเปลี่ยนชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองระบุว่า ระบบแลกเปลี่ยนชุมชนช่วยลดรายจ่ายเงินสดและช่วยออมเงินบาท ทำให้เกิดพึ่งพาระหว่างชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหาร ความพอเพียงในการกินการอยู่ในครัวเรือนจะครอบคลุมถึงการมีสมุนไพรในแปลงเพื่อใช้เป็นยาในการรักษาตนเองเบื้องต้น ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความพอเพียงในความเป็นอยู่ ตลอดจนถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในครัวเรือน เช่น ค่าเชื้อเพลิง ขนบและอาหารว่าง การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การพนัน เสื้อผ้า และการซื้อของใช้ราคาแพง เป็นต้น ก็จะแสดงถึงความพอเพียงในการกินการอยู่ในครัวเรือน

การพึ่งตนเองในการผลิตจะแสดงถึงการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งจะมุ่งการพึ่งตนเองในการผลิต 2 ประการ คือ ประการแรก การลดรายจ่ายในการผลิต เกษตรกรต้นแบบจะต้องจัดการให้เกิดการเกื้อกูลในระบบการผลิต การใช้ผลผลิตหรือผลพลอยได้จากกิจกรรมหนึ่งให้เป็นประโยชน์ต่อการผลิตของอีกกิจกรรมหนึ่ง ตลอดจนการใช้วัตถุดิบในฟาร์มเป็นการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยคอก การทำปุ๋ยหมัก การเก็บเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น ประการที่สอง การเพิ่มการใช้แรงงานของตนเองและการมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิตซึ่งแม้จะต้องมีการลงทุนในเรื่องนี้ เกษตรกรต้นแบบก็ระบุว่าเครื่องมือทุนแรงทุนเวลาเหล่านี้มีความจำเป็นในการผลิตเพราะถ้าไม่มีเครื่องมือเหล่านี้ เขาก็ต้องว่าจ้าง ซึ่งเมื่อคิดต้นทุนในระยะยาวแล้วเห็นว่า การมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิตคุ้มค่ากว่าการว่าจ้าง

ณรงค์ หุตานวัตร์ และ นันทิยา หุตานวัตร์ (2547: 35-37) กล่าวว่า การเพิ่มรายได้เป็นการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เมื่อทำเกษตรยั่งยืนได้ในระดับหนึ่งแล้วผลผลิตในแปลงจะมีปริมาณและความหลากหลายขึ้น ซึ่งเกษตรกรต้นแบบสามารถเก็บผลผลิตออกขายได้เป็นระยะ พืชผักเก็บขายเป็นรายได้ประจำวัน ถั่ว งา ผลไม้ ข้าว เป็นผลผลิตที่ขายเป็นฤดู ซึ่งเขาจะขายผลผลิตได้ในตลาดของชุมชนและตลาดนอกชุมชน อันทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไรก็ดี เมื่อทำการผลิตชนิดใด เกษตรกรต้นแบบควรคำนึงถึงความต้องการของตลาดด้วย เพื่อช่วยให้ผลผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคแล้วสามารถนำไปขายได้หรือควรคำนึงถึงการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การเพิ่มการออมนั้นจะอยู่ในรูปทรัพย์สินซึ่งเป็นไปได้ทั้งค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน เกษตรกรต้นแบบระบุว่า การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นรูปแบบการออมชนิดหนึ่ง เพราะการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นจะเก็บเกี่ยวผลได้ระยะยาว การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงปลาก็เพิ่มจำนวนตามธรรมชาติได้ การเกื้อกูลในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนทำให้ใช้วัสดุได้อย่างมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ตลอดจนถึงการออมในรูปความรู้ความสามารถในด้านการเกษตร ซึ่งหากเกษตรกรสามารถเพิ่มการออมขึ้นได้ทั้งค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน เกษตรกรก็สามารถลดจำนวนหนี้สินได้

2.7 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทางการศึกษา

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษาควรมุ่งที่ตัวครูก่อน เพราะครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่นักเรียน ดังที่ ปริญญา พิบูลสรารุช (2550: ปาฐกถาพิเศษ) กล่าวว่า ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักคัดลอกองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณารับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จักและเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง

เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของคนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้จะเกิดขึ้นได้ ครูต้องโดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

นอกจากนี้ ในการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ นั้น อาจจะใช้วิธี “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า สำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยเข้าใจว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้นและปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชนฯลฯ

ครูต้องเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยกลับมาพิจารณาและวิเคราะห์ดูว่า ในตัวครูนั้นมีความไม่พอเพียงในด้านใดบ้าง เพราะการวิเคราะห์ปัญหาจะทำให้รู้และ

เข้าใจปัญหา ที่เกิดจากความไม่พอเพียง รวมทั้งควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาด้วย โดยการวิเคราะห์นี้ต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในใจเด็กให้ได้ก่อน ผ่านกิจกรรมที่ครูเป็นผู้คิดขึ้นมา โดยครูในแต่ละโรงเรียนจะต้องมานั่งพิจารณาก่อนว่า จะเริ่มต้นปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากจุดไหนทุกคนควรมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สามัคคีกัน ในกระบวนการหาหรือหลังจากที่ครูได้ค้นหา กิจกรรมที่จะปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ครูควรจะต้องตั้งเป้าหมายการสอนก่อนว่าครูจะสอนเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไร โดยอาจเริ่มต้นสอนจากกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่สามารถเริ่มต้นจากตัวเด็กแต่ละคนให้ได้ก่อน เช่น การเก็บขยะ การประหยัดพลังงาน ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัย ที่ตนเองมีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกในด้านต่างๆ 4 มิติ ในส่วนของการเข้าถึงนั้น เมื่อครูเข้าใจแล้ว ครูต้องคิดหาวิธีที่จะเข้าถึงเด็ก พิจารณาคำก่อนว่าจะสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในวิถีคิดและในวิชาการต่างๆ ได้อย่างไร ทั้งนี้ อาจจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รู้จักแบ่งหน้าที่กันตามความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงชั้น เช่น ในกิจกรรมการเก็บขยะเพื่อรักษาความสะอาดของโรงเรียนนั้น ครูอาจจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะ (ให้เด็กรู้หน้าที่ของตน ในระดับบุคคล)/ ช่วงชั้นที่ 2 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะและนับขยะ (ให้รู้จักการวิเคราะห์และรู้ถึงความเชื่อมโยงของตนเองกับสมาชิกคนอื่นๆ ในโรงเรียน)/ ช่วงชั้นที่ 3 สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอกกรอบๆ โรงเรียน เช่น สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักแบ่งแยกขยะ ร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ที่โรงเรียนและชุมชนของเขาตั้งอยู่ด้วยกิจกรรมทั้งหมดนี้สำคัญคือต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาควรตั้งเป้าให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ สอนให้เด็กพึ่งตนเองให้ได้ก่อน จนสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นๆ ในสังคมได้ต่อไป

ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 13-18) กล่าวว่า การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในส่วนของกระทรวงศึกษาได้ดำเนินการใน 3 ระดับ คือ 1) ระดับชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และ 10 เป็นต้นมา ซึ่งนอกจากจะดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีผ่านการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย 2) ระดับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และ 3) ระดับปฏิบัติการ โดยการนำนโยบายนั้นมาขยายผลให้เป็นรูปธรรม

ปริญานุษ พิบูลสรารุช (2549: 13-15) ได้ให้แนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งส่วนที่ 2 นี้ ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเสริมธุรกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และประยุกต์หลักเสริมธุรกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การขับเคลื่อนเสริมธุรกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก ได้เริ่มจากการไปค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเสริมธุรกิจพอเพียง คือพอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น เด็กช่วงชั้นที่ 2 ทำสหกรณ์ได้ เด็กช่วงชั้นที่ 4 ดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลักศีลธรรม พัฒนาคนให้เขารู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการ แต่กิจกรรมก็ยังดำเนินอยู่ อย่างนี้เรียกว่า มีภูมิคุ้มกัน

การค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ก็เพื่อให้มีตัวอย่างรูปธรรม ในการสร้างความเข้าใจภายในวงการศึกษาว่าหลักเสริมธุรกิจพอเพียงหมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ก็ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่างๆ บูรณาการเข้ากับทุกสาระเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดสมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการเข้ากับวิชาคณิตศาสตร์ ในการสอนการคำนวณที่มีความหมายในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือบูรณาการเข้ากับสาระภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพ เทคโนโลยีต่างๆ ได้หมด นอกเหนือจากการสอนในสาระหลักคือในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เท่านั้น

สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ให้ทุกช่วงชั้นเข้าใจหลักเสริมธุรกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่ถ้ามาตรฐานเรียนรู้ของทุกช่วงชั้นเหมือนกันหมดก็จะมีปัญหาทางปฏิบัติ จึงต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละช่วงชั้น และแต่ละชั้นปี ดังนี้

1) ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและ

2) ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง

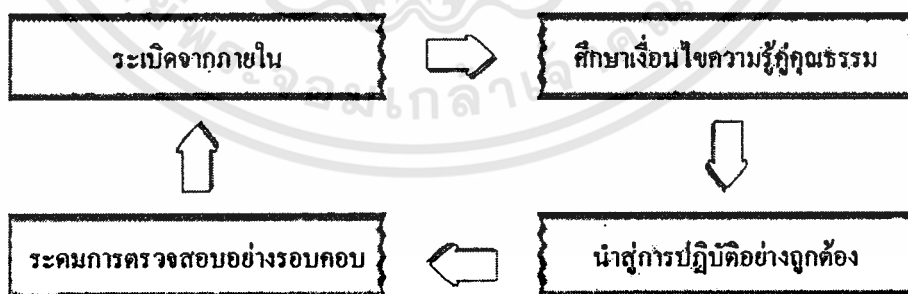
3) ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเสริมธุรกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัสดุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการจัดการชุมชน และในที่สุดแล้วสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

4) ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ และการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาด้านการคลังสิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร แยกแยกหรือสามัคคี เป็นต้น

ขณะนี้คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาและเยาวชน ทำงานร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ และอีกหลายหน่วยงาน วิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และให้บุคลากรด้านการศึกษา สามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข

2.8 หลักการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุริพร เอี้ยวถาวร (2550: 10-15) กล่าวถึง หลักการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมภายใต้คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความพากเพียร เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม กระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ระเบิดจากภายใน ศึกษาเงื่อนไขความรู้คุณธรรม นำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องพร้อมปกป้องสังคม และระดมการตรวจสอบอย่างรอบคอบและพัฒนา สามารถแสดง ได้ดังภาพด้านล่าง

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง: กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง (2550: 2-6) อ้างโดย สุริพร เอี้ยวถาวร (2550: 10-15)

กระบวนการขั้นที่ 1 การระเบิดจากภายใน

การระเบิดจากภายในเป็นการเสริมสร้างพลังผลักดันภายในจิตใจของผู้เรียนที่มุ่งมั่นจะเรียนอย่างถูกต้องและรอบคอบ โดยพิจารณาจากความพอประมาณ ความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ 1) จัดสภาพการณ์หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมอย่างถ่องแท้ 2) สร้างความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาตามความพอเพียง ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 3) สร้างความตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้ และ 4) กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ตามสภาพความพอเพียงอย่างมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

กระบวนการขั้นที่ 2 ศึกษาเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม

การศึกษาในเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาองค์ความรู้จากการเรียนรู้ ความคิดของผู้อื่น หรือจากการลงมือปฏิบัติ หรือจากการพินิจพิจารณาอย่างไตร่ตรองโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ 1) เรียนรู้จากความรู้ ความคิดของผู้อื่น 2) เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง และ 3) เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างพินิจพิจารณา

กระบวนการขั้นที่ 3 นำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง พร้อมปกป้องสังคม

การนำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง ปกป้องสังคม หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำผลการเรียนรู้ไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง คำนึงต่อสังคมและส่วนรวม โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความจำเป็นของสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือความต้องการ 2) ทบทวนความรู้ เลือกและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม และ 3) มีคุณธรรม อดทน ซื่อสัตย์ พากเพียร ให้งานสำเร็จ

กระบวนการขั้นที่ 4 ระดมตรวจสอบอย่างรอบคอบและพัฒนา

ระดมตรวจสอบอย่างรอบคอบและพัฒนา หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความเชื่อว่าความรู้ทั้งหมดย่อมมีการเปลี่ยนแปลงหรือค้นพบใหม่ๆ อยู่เสมอ ฉะนั้นการตรวจสอบความรู้จึงเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้ โดยการรับฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นร่วมกันในการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขความรู้ให้ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม เป็นที่เชื่อถือ สอดคล้องกับสถานการณ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดสถานการณ์ให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงาน 3) วิเคราะห์ประเมินผลร่วมกัน และ 4) ปรับปรุงและเผยแพร่ผลงาน

คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนหรือมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละวัย ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง และรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง สอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชน และสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาศถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ กิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหาแล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และครูเป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุน จำนวนนักเรียน/นักศึกษา/ครู ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่ควรน้อยกว่า 25% ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ควรมีความประพฤติดี สมัยครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี ครูที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สมัยครใจ และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

พอประมาณกับภูมิสังคม : สอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็น ของสถานศึกษา/คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

สมเหตุสมผล : มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิคุ้มกันที่ดี : การวางแผนโครงการคำนึงถึง ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือก หากมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้น

ส่งเสริม ความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม : กิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วม มีความรอบรู้อย่างยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรม (เช่น ความมีระเบียบ มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควรไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม) ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

1. การจัดการ การผลิต/การบริโภค ในสถานศึกษา/ชุมชน ให้เกิดความพอเพียง และสมดุล กินพอดี อยู่พอดี เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์/เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสสมดุลของสังคม และธรรมชาติ
2. การพัฒนาอาชีพ/สร้างรายได้เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. การจัดการ และการจัดระบบองค์กรความร่วมมือ ทางการเงิน การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่างๆ การจัดตั้งธนาคารโรงเรียน เป็นต้น
4. การจัดการ (รักษา/ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ขยะ ทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ
5. การจัดการระบบพลังงานของสถานศึกษา/ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น (ประหยัด ผลิตเอง/ทดแทน)
6. การอนุเคราะห์เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน ฯลฯ) ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
7. การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น/รักชุมชน เช่น การรักษา/ ฟื้นฟูประเพณี/ วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน การสร้างจิตสำนึกเป็นเจ้าของ/มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
8. การสร้างจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เช่น รณรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรพงศ์ ปุกสันเทียะ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจ

พอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกัน รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ 2) สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของข้าราชการครูกับนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวมากกว่าข้าราชการครู 3) สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และ นักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกัน ในเรื่อง ค่านิยม ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าว มากกว่าครูผู้สอนและนักเรียน และ 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่คือ โรงเรียนขาดงบประมาณ ควรมีการนิเทศอย่างจริงจัง และโรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ทางด้านเกษตร

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ในการทำโครงการอาชีพของนักเรียนนั้นยังมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้อย่างสิ้นเปลืองรวมทั้งยังไม่มีมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่างๆ แก่กัน หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้นำไปประยุกต์ใช้ในโครงการปรากฏว่า นักเรียนมีการใช้จ่ายในโครงการอย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และความรู้ต่างๆ นำเศษสิ่งเหลือใช้ในโครงการมาใช้ประโยชน์ ปรีกษากับคนในครอบครัวและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยทุกคนในครอบครัวให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและครูผู้สอนเป็นไปในทางบวกและความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการทำโครงการอาชีพของนักเรียนก็เป็นทางบวกเช่นเดียวกัน

พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบทบาทการส่งเสริมความรู้ในระดับต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรงชัย ดิษยานนท์ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครอบครัวยุคใหม่ส่วนใหญ่ รู้จักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ 69.7 โดยรับรู้จากแหล่งข้อมูลโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและไม่เคยไปดูงานด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริโภค ส่วนใหญ่เข้าใจว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกินอยู่อย่างประหยัดเหมาะสมกับรายได้ในด้านสิ่งแวดล้อม การผลิตด้วยแรงงานคนแทนเครื่องจักรเป็นการช่วยลดมลภาวะทำให้สิ่งแวดล้อมในเรื่องสุขภาพอนามัย การบริโภคอาหารที่ปราศจากสารเคมี ทำให้มีสุขภาพอนามัยดี โดยสรุปภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ระดับสูง ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนอย่างเพียงพอและในการทำการเกษตรแบบผสมผสานพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติได้น้อยในการปลูกพืชมากกว่า 1 อย่างและในการจัดหาพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จัดเตรียมที่ดินเพื่อเป็นแหล่งน้ำและเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้วิธีการทางธรรมชาติในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศน์ โดยเกษตรกรยังคงใช้ปุ๋ยเคมี ยากำแมลงและไม่ได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อต่อรองกับระบบตลาด กล่าวโดยสรุปเกษตรกรปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย แต่ในภาพรวมทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรต่อการสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ของครอบครัวยุคใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ปีการศึกษา 2551 ศึกษาสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตร ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ระดับของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรรวมทั้ง ปัญหา อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาเกษตร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาเกษตร ที่ทำการสอนวิชาเกษตรในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 จำนวนทั้งหมด 49 คน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา 44 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่มีความสมบูรณ์ได้จำนวน 42 ฉบับจาก 42 โรงเรียนๆ ละ 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในลักษณะคำถามแบบปลายปิด ปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย เช่น การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ในลักษณะหรือ รูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับการงานวิจัยที่จะศึกษา ซึ่งแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนวิชาเกษตรแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 สถานภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา
เกษตร

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนวิชาเกษตร

3.3 การตรวจสอบ/ทดสอบเครื่องมือ

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและสามารถดำเนินการตรวจสอบ/ตรวจสอบ
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอ
ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาและการใช้ภาษาให้ถูกต้อง

3.2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่วมเกล้า
โรงเรียนสังฆประชาอนุสรณ์ และ โรงเรียนวัดพลมณี เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ จำนวน 10 คน และ
นำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ได้เท่ากับ 0.906

3.2.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อเสนอให้พิจารณาอีก
ครั้งก่อนการนำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจริง

3.2.4 แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มีเกณฑ์การให้
คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอนหนังสือราชการจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อการวิจัยไปยัง ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 และผู้อำนวยการ

สถานศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูผู้สอนวิชาเกษตรใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

3.4.2 จัดส่งหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 และผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยไปรษณีย์และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน

3.5 การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.5.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการเรียบเรียงเนื้อความ แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของระดับของการปฏิบัติ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติของครูผู้สอน วิชาเกษตร ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับตาม Likert Scale ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 – 4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.41 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) แล้วนำไปเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลโดยการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา
เกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 มุ่งศึกษา
การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรใน โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้ผลการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

4.2 สถานภาพทั่วไปของ ครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

4.3 ความคิดเห็นของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการ
สอนวิชาเกษตร

4.4 ปัญหา อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการ
สอนวิชาเกษตรและแนวทางแก้ไข

4.5 แนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

ตารางที่ 4.1 แสดงเพศของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

เพศ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
ชาย	22	52.4
หญิง	20	47.6
รวม	42	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม
เอกสาร เป็น เพศชาย ร้อยละ 52.4 และ เพศหญิงร้อยละ 47.6 เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 อายุของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

อายุ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 30 ปี	6	14.3
31-40 ปี	11	26.2
41-50 ปี	14	33.3
มากกว่า 50 ปี	11	26.2
รวม	42	100.0

หมายเหตุ: อายุต่ำสุด 26 ปี อายุสูงสุด 58 ปี อายุเฉลี่ย 42.98 ปี

จากตารางที่ 4.2 แสดงอายุของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า อายุผู้ตอบแบบสอบถาม อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคืออายุ ระหว่าง 31 -40 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 26.2) อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 26.2) อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 14.3) ตามลำดับ และยังพบว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรมีอายุต่ำสุด 26 ปี อายุสูงสุด 58 ปี และอายุเฉลี่ย 42.98 ปี

ตารางที่ 4.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
1. ระดับปริญญาตรี		
เกษตรศาสตร์	24	57.0
ศึกษาศาสตร์เกษตร	4	9.5
เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช	2	4.8
สังคมศึกษา	2	4.8
ส่งเสริมการเกษตร	2	4.8
ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	1	2.4
คหกรรมศาสตร์	1	2.4
ไฟฟ้าและไฟฟ้าสื่อสาร	1	2.4
การประถมศึกษา	1	2.4
รวม	38	90.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
2. ระดับปริญญาโท		
บริหารการศึกษา	3	7.1
การวัดประเมินผลการศึกษา	1	2.4
รวม	4	9.5
รวมทั้งหมด	42	100.0

จากตารางที่ 4.3 แสดงระดับการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 พบว่า เกือบทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 90.5) และมีเพียงส่วนน้อยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 9.5) ซึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 ครึ่งหนึ่งมีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 57.0) รองลงมา มีวุฒิศึกษาศาสตร์เกษตร (ร้อยละ 9.5) เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช ส่งเสริมการเกษตร และสังคมศึกษา จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 4.8) และวุฒิการศึกษาอื่นๆ ได้แก่ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ คหกรรมศาสตร์ ไฟฟ้าและไฟฟ้าสื่อสาร และการประถมศึกษา จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 2.4)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ได้แก่ สาขาวิชาบริหารการศึกษา (ร้อยละ 6.8) และสาขาวิชาการวัดประเมินผลการศึกษา (ร้อยละ 2.3)

ตารางที่ 4.4 ประสบการณ์สอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3

ประสบการณ์สอนวิชาเกษตร	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
น้อยกว่า 5 ปี	11	26.2
6-10 ปี	6	14.3
11-15 ปี	6	14.3
16-20 ปี	4	9.5
21-25 ปี	5	11.9
มากกว่า 25 ปี	10	23.8
รวม	42	100.0

หมายเหตุ: ประสบการณ์น้อยที่สุด 1 ปี ประสบการณ์มากที่สุด 35 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 15.88 ปี
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.4 แสดงระดับประสบการณ์สอนวิชาเกษตร ของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 พบว่า มีประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตรเฉลี่ย 15.88 ปี โดยมีประสบการณ์น้อยที่สุด 1 ปี สูงที่สุดเป็นระยะเวลา 35 ปี ซึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 26.2) รองลงมาคือ มีประสบการณ์สอนวิชาเกษตรมากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 23.8) มีประสบการณ์สอนวิชาเกษตรระหว่าง 6-10 ปี และ 11-15 ปี เท่ากัน (ร้อยละ 14.3) มีประสบการณ์สอนวิชาเกษตรระหว่าง 21-25 ปี (ร้อยละ 11.9) และ มีประสบการณ์สอนวิชาเกษตรระหว่าง 16-20 ปี จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 9.5)

ตารางที่ 4.5 วิชฐานะของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3

วิชฐานะ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
ครู	12	28.6
ครูชำนาญการ	28	66.7
ครูชำนาญการพิเศษ	2	4.8
รวม	42	100.0

จากตารางที่ 4.5 แสดงวิชฐานะของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรมีตำแหน่ง วิชฐานะครูชำนาญการ (ร้อยละ 66.7) รองลงมาคือตำแหน่ง ครู (ร้อยละ 28.6) และตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 4.6 เงินเดือนของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3

เงินเดือน (บาท)	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
น้อยกว่า 10,000	6	14.3
10,001-15,000	2	4.8
15,001-20,000	6	14.3
20,001-25,000	4	9.5
25,001-30,000	2	4.8

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

เงินเดือน (บาท)	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
30,001-35,000	16	38.1
มากกว่า 35,000	6	14.3
รวม	42	100.0

หมายเหตุ: เงินเดือนต่ำสุด 8,320 บาท เงินเดือนสูงสุด 39,000 บาท เงินเดือนเฉลี่ย 25,838.57 บาท

จากตารางที่ 4.6 แสดงเงินเดือนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า เงินเดือนต่ำสุด 8,320 บาท เงินเดือนสูงสุด 39,000 บาท และมีเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 25,838.57 บาท ซึ่งส่วนใหญ่มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 30,001-35,000 บาท (ร้อยละ 38.1) รองลงมาเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท เงินเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท และเงินเดือนมากกว่า 35,000 บาท จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 14.3) เงินเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท (ร้อยละ 9.5) เงินเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และ 25,001-30,000 บาท น้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 4.7 รายได้อื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

รายได้อื่นๆ (บาท)	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
น้อยกว่า 1,000	22	52.4
1,001-2,000	1	2.4
2,001-3,000	4	9.5
3,001-4,000	12	28.6
4,001-5,000	2	4.8
มากกว่า 5,000	1	2.4
รวม	42	100.0

หมายเหตุ: รายได้อื่นๆ ต่ำสุด 0 บาท รายได้อื่นๆ สูงสุด 11,200 บาท รายได้อื่นๆ เฉลี่ย 1,909.52 บาท

จากตารางที่ 4.7 แสดงรายได้อื่นๆ ของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีรายได้อื่นๆ เฉลี่ย 1,909.52 บาท มีรายได้อื่นๆ สูงสุด 11,200 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายได้อื่นๆ น้อยกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 52.4) รองลงมามีรายได้อื่นๆ ระหว่าง 3,001-4,000 บาท

(ร้อยละ 28.6) มีรายได้อื่นๆ ระหว่าง 2,001-3,000 บาท (ร้อยละ 9.5) มีรายได้อื่นๆ ระหว่าง 4,001-5,000 (ร้อยละ 4.8) และมีรายได้อื่นๆ ระหว่าง 1,001-2,000 และมากกว่า 5,000 จำนวนน้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 2.4)

ตารางที่ 4.8 รายจ่ายของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3

รายจ่าย (บาท)	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
น้อยกว่า 10,000	8	19.0
10,001-15,000	5	11.9
15,001-20,000	8	19.0
20,001-25,000	6	14.3
มากกว่า 25,000	15	35.7
รวม	42	100.0

หมายเหตุ: รายจ่ายต่ำสุด 7,000 บาท รายจ่ายสูงสุด 30,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ย 21,476.19 บาท

จากตารางที่ 4.8 รายจ่ายของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีรายจ่ายเฉลี่ย 21,476.19 บาท รายจ่ายต่ำสุด 7,000 บาท และรายจ่ายสูงสุด 30,000 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายจ่าย มากกว่า 25,000 บาท (ร้อยละ 35.7) รองลงมา มีรายจ่ายอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท และมีรายจ่ายน้อยกว่า 10,000 จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 19.0) มีรายจ่ายอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท (ร้อยละ 14.3) และอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.9)

ตารางที่ 4.9 การเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ (%)
1. การเข้ารับการอบรม สัมมนา (n=42)		
เคย	24	57.1
ไม่เคย	18	42.9
รวม	42	100.0

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ(%)
2. จำนวนครั้งที่เข้าอบรมสัมมนา (ครั้ง) (n=24)		
1	5	20.8
2	13	54.2
3	4	16.6
4	1	4.2
5	1	4.2
รวม	24	100.0

จากตารางที่ 4.9 แสดงการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมสัมมนา จำนวน 24 คน (ร้อยละ 57.1) และไม่เคยเข้าร่วมอบรมสัมมนา จำนวน 18 คน (ร้อยละ 42.9) โดยผู้ที่เคยเข้าร่วมอบรมมีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมสัมมนาจำนวน 2 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 54.2) รองลงมาเข้าอบรมสัมมนาจำนวน 1 ครั้ง (ร้อยละ 20.8) เข้าอบรมสัมมนาจำนวน 3 ครั้ง (ร้อยละ 16.6) และเข้าอบรมสัมมนาจำนวน 4 และ 5 ครั้งน้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 4.2)

4.2 สถานภาพทั่วไปของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรสังกัด

ตารางที่ 4.10 ขนาดของโรงเรียนที่สังกัดของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

ขนาดโรงเรียน	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
ขนาดเล็ก	1	2.4
ขนาดกลาง	11	26.2
ขนาดใหญ่	19	45.2
ขนาดใหญ่พิเศษ	11	26.2
รวม	42	100.0

จากตารางที่ 4.10 แสดงขนาดของโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 45.2) รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 26.2) และโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 2.4)

ตารางที่ 4.11 วิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

วิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
มี	20	47.6
ไม่มี	22	52.4
รวม	42	100.0
วิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร (n=20)		
- จัดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้คุณธรรมนำเทคโนโลยีการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐาน สืบสานความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมดำรงชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง	5	25.0
- ดูแลต้นไม้รอบๆ และสภาพแวดล้อมภายในบริเวณ โรงเรียนโดยใช้ผลการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนในวิชาเกษตร	4	20.0
- ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่	4	20.0
- จัดโรงเรียนให้เน้นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการมีคุณธรรม จริยธรรม สู่ความเป็นสากลบนวิถีไทย โดยการให้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ คุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	3	15.0
- การงานและเทคโนโลยี เนื้อหาเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยสนับสนุนการใช้น้ำ การผลิตสื่อ ICT ทั้งผลงานนักเรียน ผลงานจากสื่อ ICT ของคุณครูด้วยกัน	2	10.0
- มีโครงการบูรณาการ มีสวนสายใยรัก เพื่อฝึกทักษะเกษตรกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2	10.0
รวม	20	100.0

จากตารางที่ 4.11 แสดงวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุว่า โรงเรียนไม่มีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร (ร้อยละ 52.4) และโรงเรียนมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร (ร้อยละ 47.6)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 20 คน จาก 20 โรงเรียนได้ระบุว่าโรงเรียนมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ได้แก่ การจัดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้คุณธรรม นำเทคโนโลยีการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐาน สืบสานความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อมพร้อมดำรงชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด (ร้อยละ 25.0) รองลงมาคือ ดูแลต้นไม้รอบๆ และสภาพแวดล้อมภายในบริเวณ โรงเรียน โดยใช้ผลการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนในวิชาเกษตร และใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่ เท่ากัน (ร้อยละ 20.0) การจัดโรงเรียนให้เน้นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการมีคุณธรรม จริยธรรม สุขุมความเป็นสากลบนวิถีไทย โดยการให้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ คุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 15.0) และ การงานและเทคโนโลยี เนื้อหาเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยสนับสนุนการใช้ นำ การผลิตสื่อ ICT ทั้งผลงานนักเรียน ผลงานจากสื่อ ICT ของคุณครูด้วยกัน และมีโครงการบูรณาการ มีสวนสายใยรัก เพื่อฝึกทักษะเกษตรกรรม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากัน (ร้อยละ 10.0)

ตารางที่ 4.12 การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
การกำหนดชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตร		
- วิชาการเกษตรให้เรียน 2 คาบ / 1 สัปดาห์/ 1 ห้อง (1 คาบ = 50 นาที)	10	23.8
- วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 เรียน จำนวน 1 ชม./ สัปดาห์	8	19.1
- จัดเป็นวิชาพื้นฐาน ม. 2 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์ 40 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 2 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี และ วิชาพื้นฐาน ม. 3 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ 20 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 3 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี	6	14.3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
- ช่วงชั้นที่ 4 เรียน 1 ชม./สัปดาห์ และมีวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (เป็นวิชาเพิ่มเติมทำ 2 ช่วงชั้น)	5	11.9
- จัดวิชาเกษตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในทุกช่วงชั้น	4	9.5
- วิชางานเกษตรพื้นฐาน ช่วงชั้นปีที่ 3 เปิดสอนระดับชั้น ม. 2 งานเกษตรพื้นฐานช่วงชั้นปีที่ 4 เปิดสอนระดับชั้น ม. 4 และเปิดวิชาสาระเพิ่มในระดับชั้น ม.1-3 และ ม. 5-6	4	9.5
- วิชางานเกษตรพื้นฐาน รหัส ง 32101 เรียน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ม. 2 ทั้งลำดับ (เป็นวิชาบังคับเลือก)	3	7.1
- ช่วงชั้นที่ 3 เปิดสอนวิชาพื้นฐานระดับชั้น ม. 2 จำนวน 2 ชม./สัปดาห์	2	4.8
รวม	42	100.0

จากตารางที่ 4.12 แสดงการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรระบุดึงการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนที่สังกัดดังนี้ จัดวิชาการเกษตรให้เรียน 2 คาบ / 1 สัปดาห์/ 1 ห้อง (1 คาบ = 50 นาที) มากที่สุด (ร้อยละ 23.8) รองลงมาคือ จัดในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 เรียน จำนวน 1 ชม./สัปดาห์ (ร้อยละ 19.1) จัดเป็นวิชาพื้นฐาน ม. 2 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์ 40 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 2 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี และ วิชาพื้นฐาน ม. 3 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ 20 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 3 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี (ร้อยละ 14.3) จัดในช่วงชั้นที่ 4 เรียน 1 ชม./สัปดาห์ และมีวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (เป็นวิชาเพิ่มเติมทำ 2 ช่วงชั้น) (ร้อยละ 11.9) จัดวิชาเกษตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในทุกช่วงชั้น และจัดวิชางานเกษตรพื้นฐาน ช่วงชั้นปีที่ 3 เปิดสอนระดับชั้น ม. 2 งานเกษตรพื้นฐานช่วงชั้นปีที่ 4 เปิดสอนระดับชั้น ม. 4 และเปิดวิชาสาระเพิ่มในระดับชั้น ม.1-3 และ ม. 5-6 จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 9.5) จัดวิชางานเกษตรพื้นฐาน รหัส ง 32101 เรียน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ม. 2 ทั้งลำดับ (เป็นวิชาบังคับเลือก) (ร้อยละ 7.1) และจัดไว้ในช่วงชั้นที่ 3 เปิดสอนวิชาพื้นฐานระดับชั้น ม. 2 จำนวน 2 ชม./สัปดาห์ น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 4.13 การบูรณาการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
มี	39	92.9
ไม่มี (ไม่กรอกข้อมูล)	3	7.1
รวม	42	100.0
การบูรณาการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร (n=39)		
- มีการบูรณาการควบคู่กับวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาศิลปะ	18	46.1
- บูรณาการวิชางานเกษตร ภายในกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งงานอาชีพฯ ซึ่งมีอยู่ 5 งาน ได้แก่ งานเกษตร งานช่าง งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ	5	12.8
- บูรณาการวิชาเกษตรกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียน โดย การปฏิบัติจริง	5	12.8
- มีการสอนบูรณาการทั้งในและนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4	10.3
- มีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ การดำรงชีวิตในสังคม	3	7.7
- บูรณาการวิชาเกษตรร่วมกับวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาคหกรรม วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาธุรกิจ และวิชางานประดิษฐ์	2	5.1
- บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์โดยทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน	1	2.6
- บูรณาการในรายวิชางานศิลปะ โดยการเลือกสีสรรพันธุ์ไม้ที่นำมาจัดสวน และการจัดสวนถาดด้วยพันธุ์ไม้ประดับชนิดต่างๆ	1	2.6
รวม	39	100.0

จากตารางที่ 4.13 แสดงการบูรณาการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน มีการบูรณาการควบคู่กับวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาศิลปะมากที่สุด (ร้อยละ 46.1) รองลงมา มีการบูรณาการวิชางานเกษตร ภายในกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งงานอาชีพฯ ซึ่งมีอยู่ 5 งาน ได้แก่ งานเกษตร งานช่าง งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ และ บูรณาการวิชาเกษตรกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียน โดย การปฏิบัติจริง เท่ากัน

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ควรตีความหรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใด หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ร้อยละ 12.8) มีการสอนบูรณาการทั้งในและนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 10.3) มีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ การดำรงชีวิตในสังคม (ร้อยละ 7.7) มีการบูรณาการวิชาเกษตรร่วมกับวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาคหกรรม วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาธุรกิจ และวิชางานประดิษฐ์ (ร้อยละ 5.1) มีการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์โดยทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน และบูรณาการในรายวิชางานศิลปะ โดยการเลือกสีสรรพันธุ์ไม้ที่นำมาจัดสวน และการจัดสวนถาดด้วยพันธุ์ไม้ประดับชนิดต่างๆ เท่ากัน (ร้อยละ 2.6)

ตารางที่ 4.14 การจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
มี	39	92.9
ไม่มี (ไม่กรอกข้อมูล)	3	7.1
รวม	42	100.0
การจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตร (n=39)		
- มีพื้นที่ปฏิบัติงานวิชาเกษตร ห้องเก็บอุปกรณ์ และห้องเรียนวิชาเกษตร รวมทั้งจัดแปลงเกษตรภายในบริเวณ โรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างดี ใช้ห้องเรียนธรรมชาติ มีทั้งหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่นักเรียนทำตามภาระงาน	15	30.5
- เรียนทฤษฎีในห้องเรียนบนอาคาร โดยการใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นภาพและอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์จริง และดีวีดี ซีดี การเกษตรที่เกี่ยวข้อง และ เรียน 2 คาบ (50 นาที) ให้ทำแบบฝึกหัดหรือลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่เตรียมไว้ โดยมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ฝึกปฏิบัติ	14	35.9
- ภาคทฤษฎีก็จะใช้สื่อเพาเวอร์พอยท์ที่นักเรียนทำเองมา แลกเปลี่ยนกันศึกษา และ ภาคปฏิบัติ นักเรียนต้องใช้อุปกรณ์และลงมือปฏิบัติเอง ซึ่ง ได้จัดเตรียมไว้จากที่มีเดิมอยู่แล้วและ บางอย่างให้นักเรียนเตรียมมาเอง	5	12.8

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
- จัดการเรียนการสอนแบบชุดการสอนแบบชุดการสอน โดยให้นักเรียนเข้าเรียนตามศูนย์ที่เตรียมไว้	4	10.3
- จัดเตรียมพื้นที่ในโรงเรียน โดยใช้พื้นที่ตามระเบียบตึก วัสดุอุปกรณ์จัดเตรียมให้นักเรียน บางอย่างครูสั่งให้จัดหาเอง	1	2.6
รวม	39	100.0

จากตารางที่ 4.14 แสดงการจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน มีการจัดเตรียมพื้นที่ปฏิบัติงานวิชาเกษตร ห้องเก็บอุปกรณ์ และห้องเรียนวิชาเกษตร รวมทั้งจัดแปลงเกษตรภายในบริเวณโรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างดี ใช้ห้องเรียนธรรมชาติ มีทั้งหนังสือและสื่อต่างๆ ที่นักเรียนทำตามภาระงาน มากที่สุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมา คือ มีการเรียนทฤษฎีในห้องเรียนบนอาคาร โดยการใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นภาพและอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์จริง และดีวีดี ซีดีการเกษตรที่เกี่ยวข้อง และ เรียน 2 คาบ (50 นาที) ให้ทำแบบฝึกหัดหรือลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่เตรียมไว้ โดยมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ฝึกปฏิบัติ (ร้อยละ 35.9) มีการจัดภาคทฤษฎีก็จะใช้สื่อเพาเวอร์พอยท์ที่นักเรียนทำเองมาแลกเปลี่ยนกันศึกษา และ ภาคปฏิบัติ นักเรียนต้องใช้อุปกรณ์และลงมือปฏิบัติเอง ซึ่งได้จัดเตรียมไว้จากที่มีเดิมอยู่แล้วและบางอย่างให้นักเรียนเตรียมมาเอง (ร้อยละ 12.8) มีจัดการเรียนการสอนแบบชุดการสอนแบบชุดการสอนโดยให้นักเรียนเข้าเรียนตามศูนย์ที่เตรียมไว้ (ร้อยละ 10.3) และมีจัดเตรียมพื้นที่ในโรงเรียน โดยใช้พื้นที่ตามระเบียบตึก วัสดุอุปกรณ์จัดเตรียมให้นักเรียน บางอย่างครูสั่งให้จัดหาเอง น้อยที่สุด (ร้อยละ 2.6)

ตารางที่ 4.15 การดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
มี	39	92.9
ไม่มี (ไม่กรอกข้อมูล)	3	7.1
รวม	42	100.0
การดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ของครูผู้สอนวิชาเกษตร (n=39)		
- จัดบรรยายภาคใน โรงเรียนซึ่งทาง โรงเรียนพยายามแทรกไปตามจุดต่างๆ โดยเน้นการใช้สื่อทางเทคโนโลยีในบางเนื้อหาและฝึกเน้นทักษะปฏิบัติด้านการขยายพันธุ์และการปลูกพืช และตกแต่งสถานที่ ศึกษาจากสถานประกอบการภายนอกอื่นๆ โรงเรียน และพานักเรียน ไปทัศนศึกษานอกสถานที่หรือกิจกรรมเข้าค่าย	15	38.5
- จัดสถานที่ภายใน โรงเรียนเวลาสอน สอนเต็มความสามารถ และหากมีนิทรรศการ หรืองานโรงเรียนอื่นๆ เช่น วันวิชาการ วันวิทยาศาสตร์ ก็จะจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำด้วย	10	25.6
- จัดป้ายนิเทศภายในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ จัดศาลาแหล่งเรียนรู้ตามบริเวณโรงเรียน เช่น บ่อเลี้ยงกุ้ง และปลา ดินไม้ป่า ชายเลนเป็นต้น และการเรียนรู้นอกสถานที่ส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนบริเวณโรงเรียน เช่น บ่อเลี้ยงกุ้งรอบบริเวณโรงเรียน และสถานประกอบการอื่นๆ ใกล้เคียง โรงเรียน	5	12.8
- เชิญวิทยากรจากท้องถิ่นมาสาธิต วิธีการและให้ความรู้ในเรื่องอาชีพต่างๆ เช่น การทำว่าว การถักดินไม้ เป็นต้น การจัดนิทรรศการให้ความรู้และพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ เช่น สถานประกอบการบริเวณใกล้เคียง โรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	12.8
- จัดสถานที่และแหล่งเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้และนอกสถานที่โดยการเขียน โครงการนำเสนอและปฏิบัติตามขั้นตอน	4	10.3
รวม	39	100.0

จากตารางที่ 4.15 แสดงการดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน ได้มีการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนพยายามแทรกไปตามจุดต่างๆ โดยเน้นการใช้สื่อทางเทคโนโลยีในบางเนื้อหาและฝึกเน้นทักษะปฏิบัติด้านการขยายพันธุ์และการปลูกพืช และตกแต่งสถานที่ ศึกษาจากสถานประกอบการภายนอกรอบๆ โรงเรียนและพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่หรือกิจกรรมเข้าค่าย มากที่สุด (ร้อยละ 38.5) รองลงมามีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนเวลาสอน สอนเต็มความสามารถ และหากมีนิทรรศการหรืองานโรงเรียนอื่นๆ เช่น วันวิชาการ วันวิทยาศาสตร์ ก็จะจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำด้วย (ร้อยละ 25.6) มีการจัดป้ายนิเทศภายในห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ จัดศาลาแหล่งเรียนรู้ตามบริเวณโรงเรียน เช่น บ่อเลี้ยงกุ้ง และปลา ต้นไม้ป่าชายเลนเป็นต้น และการเรียนรู้นอกสถานที่ส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนบริเวณโรงเรียน เช่น บ่อเลี้ยงกุ้งรอบบริเวณโรงเรียน และสถานประกอบการอื่นๆ ใกล้เคียง โรงเรียน และเชิญวิทยากรจากท้องถิ่นมาสาธิต วิธีการและให้ความรู้ในเรื่องอาชีพต่างๆ เช่น การทำวุ้น การถักต้นไม้ เป็นต้น การจัดนิทรรศการให้ความรู้และนำนักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ เช่น สถานประกอบการบริเวณใกล้เคียง โรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากัน (ร้อยละ 12.8) และมีการจัดสถานที่และแหล่งเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และนอกสถานที่โดยการเขียนโครงการนำเสนอและปฏิบัติตามขั้นตอนน้อยที่สุด (ร้อยละ 10.3)

4.3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ตารางที่ 4.16 ระดับการทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยของครูผู้สอนวิชาเกษตร

ระดับ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
น้อยที่สุด	2	4.8
น้อย	-	-
ปานกลาง	4	9.5
มาก	30	71.4
มากที่สุด	6	14.3
รวม	42	100.0

จากตารางที่ 4.16 แสดงระดับการทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยของครูผู้สอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก (ร้อยละ 71.4) อย่างไรก็ตามแม้ว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรจะมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก (ร้อยละ 71.4) แต่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรยังไม่ทั่วถึงนัก เนื่องจากครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

71.4) รองลงมาทราบในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 14.3) ทราบในระดับปานกลาง (ร้อยละ 9.5) และทราบในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 4.17 แหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ระดับ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
โทรทัศน์	42	100.0
หนังสือพิมพ์	37	88.0
เอกสารประชาสัมพันธ์	33	78.6
การเรียนการสอนในชั้นเรียน	32	76.2
นิทรรศการ	31	73.8
อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์	30	71.4
ป้ายโฆษณา	28	66.7
วิทยุกระจายเสียง	27	64.3
สัมมนาทางวิชาการ	24	57.1
ระบบเสียงตามสายในสถานศึกษา/ชุมชน	23	54.8
โรงเรียนจัดอบรม	3	7.1

จากตารางที่ 4.17 แสดงแหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้จากแหล่งต่างๆ ก็ได้รับความรู้จากการดูโทรทัศน์ มากที่สุด (ร้อยละ 95.5) รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 88.0) เอกสารประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 78.6) การเรียนการสอนในชั้นเรียน (ร้อยละ 76.2) นิทรรศการ (ร้อยละ 73.8) อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (ร้อยละ 71.4) ป้ายโฆษณา (ร้อยละ 66.7) วิทยุกระจายเสียง (ร้อยละ 64.3) สัมมนาทางวิชาการ (ร้อยละ 57.1) ระบบเสียงตามสายในสถานศึกษา/ชุมชน (ร้อยละ 54.8) และโรงเรียนจัดอบรม น้อยที่สุด (ร้อยละ 7.1)

ตารางที่ 4.18 ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถและเหมาะสมกับฐานะของนักเรียน	21 (50.0)	15 (35.7)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.36	.727	มากที่สุด
2. ท่านได้จัดเตรียมสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ท่านสอน	21 (50.0)	12 (28.6)	7 (16.7)	2 (4.8)	- (-)	4.24	.906	มากที่สุด
3. ท่านจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาไม่มากหรือน้อยเกินไป	17 (40.5)	18 (42.9)	7 (16.7)	- (-)	- (-)	4.24	.726	มากที่สุด
4. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการสอนอย่างเหมาะสมเสมอ	17 (40.5)	19 (45.2)	4 (9.5)	2 (4.8)	- (-)	4.21	.813	มากที่สุด
5. ท่านศึกษาหลักสูตรเพื่อการวางแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนอย่างเหมาะสม	11 (26.2)	27 (64.3)	4 (9.5)	- (-)	- (-)	4.17	.581	มาก
6. ท่านจัดเตรียมเนื้อหาสาระและเอกสารประกอบการสอนได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับระดับที่สอนท่านมี	13 (31.0)	23 (54.8)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.17	.660	มาก
7. ท่านได้จัดหาหรือจัดเตรียมความพร้อมตามนโยบาย สถานที่งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือทางการเกษตรที่โรงเรียนท่านมีเพื่อจัดการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	12 (28.6)	23 (54.8)	5 (11.9)	2 (4.8)	- (-)	4.07	.778	มาก
8. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามระยะเวลาที่กำหนดและมีความสอดคล้องเหมาะสม	13 (31.0)	20 (47.6)	8 (19.0)	1 (2.4)	- (-)	4.07	.778	มาก
9. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ตาม โอกาสที่เอื้ออำนวยและเหมาะสม	15 (35.7)	13 (31.0)	12 (28.6)	2 (4.8)	- (-)	3.98	.924	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.18 แสดงระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 4 รายการ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถและเหมาะสมกับฐานะของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.36) ได้มีการจัดเตรียมสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ท่านสอน และจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาไม่มากหรือน้อยเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.24) และมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการสอนอย่างเหมาะสมเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21)

ตารางที่ 4.19 ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การจัดกิจกรรมการสอนวิชาเกษตรของท่านสอดคล้องกับพื้นที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีในโรงเรียน	17 (40.5)	19 (45.2)	5 (11.9)	1 (2.4)	- (-)	4.24	.759	มากที่สุด
2. ท่านใช้หลักของการประหยัดในการเตรียมสื่อการสอนอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพตามระดับที่ท่านสอน	12 (28.6)	26 (61.9)	4 (9.5)	- (-)	- (-)	4.19	.594	มาก
3. ท่านเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรมาใช้ในการสอนได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องทั้งภาคการศึกษา	15 (35.7)	21 (50.0)	4 (9.5)	2 (4.8)	- (-)	4.17	.794	มาก
4. ท่านใช้บันทึกหลังการสอนที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการสอน	17 (40.5)	15 (35.7)	10 (23.8)	- (-)	- (-)	4.17	.794	มาก
5. ท่านทำการศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนการจัดการเรียนการสอน	16 (38.1)	19 (45.2)	7 (16.7)	- (-)	- (-)	4.12	.717	มาก
6. ท่านให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ นักเรียน ได้รับประสบการณ์จริง	12 (28.6)	23 (54.8)	6 (14.3)	1 (2.4)	- (-)	4.10	.726	มาก

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. ท่านศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้ง นโยบายของโรงเรียนอย่างละเอียด ก่อนการวางแผนการจัดการเรียน การสอน	15 (35.7)	16 (38.1)	10 (23.8)	1 (2.4)	- (-)	4.07	.838	มาก
8. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่ได้เตรียมไว้	14 (33.3)	17 (40.5)	9 (21.4)	2 (4.8)	- (-)	4.02	.869	มาก
9. ท่านให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์และ เครื่องมืออย่างเป็นระเบียบหลังการ สอนทุกครั้ง	12 (28.6)	19 (45.2)	11 (26.2)	- (-)	- (-)	4.02	.749	มาก
10. ท่านจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำ ผลการวิจัยมาพัฒนาการสอน	13 (31.0)	17 (40.5)	12 (28.6)	- (-)	- (-)	4.02	.780	มาก
11. ท่านนำหลักการของการจัดการ สอนวิชาเกษตรมาใช้ในการ วางแผน/ออกแบบการสอน	10 (23.8)	22 (52.4)	10 (23.8)	- (-)	- (-)	4.00	.698	มาก
12. ท่านทำการประเมินผลการสอน โดยยึดหลักเกณฑ์การประเมินตาม หลักสูตรอย่างมีเหตุผล	13 (31.0)	17 (40.5)	11 (26.2)	1 (2.4)	- (-)	4.00	.826	มาก
13. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ ประเมินตนเองและเพื่อน	13 (31.0)	18 (42.9)	9 (21.4)	2 (4.8)	- (-)	4.00	.855	มาก

จากตารางที่ 4.19 แสดงระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด 1 รายการ คือ การจัดกิจกรรมการสอนวิชาเกษตรของท่านสอดคล้องกับพื้นที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.24) และระดับมาก 12 รายการ โดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรใช้หลักของการประหยัดในการเตรียมสื่อการสอนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพตามระดับที่ท่านสอน (ค่าเฉลี่ย 4.19) มีการเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรมาใช้ในการสอนได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องทั้งภาคการศึกษา และใช้บันทึกหลังการสอนที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.17) ทำการศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.12) และจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริง (ค่าเฉลี่ย 4.10)

ตารางที่ 4.20 ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านได้นำบันทึกการสอนมาใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลและการพัฒนาการสอนของท่านเสมอ	16 (38.1)	21 (50.0)	5 (11.9)	- (-)	- (-)	4.26	.665	มากที่สุด
2. ท่านแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเสมอ	15 (35.7)	21 (50.0)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.21	.682	มากที่สุด
3. ท่านได้จัดเตรียมห้องเรียนและสถานที่ที่ใช้ในการสอนวิชาเกษตรไว้ล่วงหน้า	16 (38.1)	19 (45.2)	7 (16.7)	- (-)	- (-)	4.21	.717	มากที่สุด
4. ท่านทบทวนและเตรียมความรู้ทางการเกษตรที่ท่านสอนอยู่เสมอ	16 (38.1)	19 (45.2)	6 (14.3)	1 (2.4)	- (-)	4.19	.773	มาก
5. ท่านได้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรที่ใช้ในการสอนไว้ล่วงหน้า	13 (31.0)	22 (52.4)	6 (14.3)	1 (2.4)	- (-)	4.12	.739	มาก
6. ท่านสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนโดยการปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของควมมีเหตุผล ขยัน การประหยัด เสียสละ สามัคคีและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	14 (33.3)	19 (45.2)	9 (21.4)	- (-)	- (-)	4.12	.739	มาก
7. ท่านเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ	15 (35.7)	17 (40.5)	7 (16.7)	1 (2.4)	2 (4.8)	4.00	1.036	มาก
8. ท่านจัดหาสถานที่สำหรับทัศนศึกษาหรือจัดกิจกรรมเสริมความรู้ไว้สำหรับนักเรียนก่อนเสมอ	13 (31.0)	17 (40.5)	11 (26.2)	1 (2.4)	- (-)	4.00	.826	มาก
9. ท่านสอดแทรกแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยกตัวอย่างในการสอนเสมอ	10 (23.8)	22 (52.4)	9 (21.4)	1 (2.4)	- (-)	3.98	.749	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10. ท่านแสวงหาหรือจัดสรรงบประมาณที่มีทั้งของท่านและจากโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรล่วงหน้า	8 (19.0)	23 (54.8)	9 (21.4)	2 (4.8)	- (-)	3.88	.772	มาก
11. ท่านได้ทำบันทึกก่อนการสอนทุกครั้งเพื่อให้เกิดความพร้อมในการสอน	7 (16.7)	24 (57.1)	9 (21.4)	2 (4.8)	- (-)	3.86	.751	มาก

จากตารางที่ 4.20 แสดงระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 3 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้นำบันทึกการสอนมาใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลและการพัฒนาการสอนของท่านเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.26) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสอนเสมอ และครูผู้สอนวิชาเกษตรได้จัดเตรียมห้องเรียนและสถานที่ที่ใช้ในการสอนวิชาเกษตรไว้ล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 8 รายการ โดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการทบทวนและเตรียมความรู้ทางการเกษตรที่ท่านสอนอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.19) ได้มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรที่ใช้ในการสอนไว้ล่วงหน้า และ มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน โดยการปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของควมมีเหตุผล ขยัน การประหยัด เสียสละ สามัคคีและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.12) เข้ารับการอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ และ จัดหาสถานที่สำหรับทำสนศึกษาหรือจัดกิจกรรมเสริมความรู้ไว้สำหรับนักเรียนก่อนเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

ตารางที่ 4.21 ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านมีความรู้เพียงพอสำหรับการสอนวิชาเกษตรและเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ	17 (40.5)	20 (47.6)	4 (9.5)	1 (2.4)	- (-)	4.26	.734	มากที่สุด
2. ท่านมีการแสวงหาความรู้และจัดองค์ความรู้ของท่านอย่างเป็นระบบและทันสมัย	12 (28.6)	27 (64.3)	3 (7.1)	- (-)	- (-)	4.21	.565	มากที่สุด
3. ท่านนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาเกษตร	15 (35.7)	22 (52.4)	4 (9.5)	1 (2.4)	- (-)	4.21	.717	มากที่สุด
4. ท่านสามารถใช้ความรู้ของท่านอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอน	17 (40.5)	17 (40.5)	7 (16.7)	1 (2.4)	- (-)	4.19	.804	มาก
5. ท่านศึกษาหลักและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและติดตามการประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการสอนอย่างต่อเนื่อง	14 (33.3)	22 (52.4)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.19	.671	มาก
6. ท่านใช้ความรู้ได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	11 (26.2)	26 (61.9)	5 (11.9)	- (-)	- (-)	4.14	.608	มาก
7. ท่านส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งค้นคว้าต่างๆ ที่หลากหลาย	12 (28.6)	24 (57.1)	4 (9.5)	2 (4.8)	- (-)	4.10	.759	มาก
8. มีการเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งวิชาเกษตร หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์และชีวิตจริง	13 (31.0)	20 (47.6)	9 (21.4)	- (-)	- (-)	4.10	.726	มาก

จากตารางที่ 4.21 แสดงระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในระดับมากที่สุด 3 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีความรู้เพียงพอสำหรับการสอนวิชาเกษตรและเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.26) ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการแสวงหาความรู้และจัดองค์ความรู้ของท่านอย่างเป็นระบบและทันสมัย และท่านนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ใน

กระบวนการเรียนการสอนวิชาเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 5 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรสามารถใช้ความรู้ของท่านอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอน และมีการศึกษาหลักและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและติดตามการประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวัน และการสอนอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.19) ครูผู้สอนวิชาเกษตรใช้ความรู้ได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.14) มีส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งค้นคว้าต่างๆ ที่หลากหลาย และมีการเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งวิชาเกษตร หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์และชีวิตจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.10)

ตารางที่ 4.22 ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านสอนให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้โดยจัดกิจกรรมโครงการเกษตร	12 (28.6)	27 (64.3)	3 (7.1)	- (-)	- (-)	4.21	.565	มากที่สุด
2. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน	15 (35.7)	21 (50.0)	5 (11.9)	1 (2.4)	- (-)	4.19	.740	มาก
3. ท่านสอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน	10 (23.8)	28 (66.7)	4 (9.5)	- (-)	- (-)	4.14	.566	มาก
4. ท่านยกย่องและชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนดีในการเรียนวิชาเกษตรที่ท่านสอนเสมอ	12 (28.6)	24 (57.1)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.14	.647	มาก
5. ท่านได้จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบในการเรียนวิชาเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	11 (26.2)	25 (59.5)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.12	.633	มาก
6. ท่านได้สอนและฝึกให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานขณะที่สอนปฏิบัติและการทำโครงการ	10 (23.8)	27 (64.3)	5 (11.9)	- (-)	- (-)	4.12	.593	มาก
7. ท่านแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษตรและวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภูมิปัญญาไทยในการสอน	10 (23.8)	26 (61.9)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.10	.617	มาก
8. ท่านสอนให้นักเรียนมีความประหยัดในงานที่ท่านมอบหมายให้ทำส่ง	9 (21.4)	29 (69.0)	4 (9.5)	- (-)	- (-)	4.10	.550	มาก

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. ท่านได้แสดงให้เห็นคุณค่าของความประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนในการเรียนวิชาเกษตร	7 (16.7)	32 (76.2)	3 (7.1)	- (-)	- (-)	4.10	.484	มาก
10. ท่านจัดให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้เรื่องความสามัคคี ความเสียสละ และการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข	10 (23.8)	27 (64.3)	4 (9.5)	1 (2.4)	- (-)	4.07	.745	มาก
11. ท่านสอดแทรกคุณธรรมเรื่องความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในขณะสอน	9 (21.4)	27 (64.3)	6 (14.3)	- (-)	- (-)	4.07	.601	มาก

จากตารางที่ 4.22 แสดงระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตรด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในระดับมากที่สุดเพียงรายการเดียว คือ ครูผู้สอนวิชาเกษตรสอนให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้โดยจัดกิจกรรมโครงการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 10 รายการ โดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.19) มีการสอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน และยกย่องและชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนดีในการเรียนวิชาเกษตรที่ท่านสอนเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.14) ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้สอนและฝึกให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานขณะที่สอนปฏิบัติและการทำโครงการ และได้จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบในการเรียนวิชาเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.12)

4.4 ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ตารางที่ 4.23 ปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
1. ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหาร		
- การมีนโยบายให้ครูทำการควบคุมดูแล โครงการและงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน ซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการสอนทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้เต็มเวลา	4	9.5
- นโยบายโรงเรียน/ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สอนขาดขวัญกำลังใจและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากมีความสำคัญน้อย	3	7.1
- มีนโยบายให้ใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น CD VCD แต่ขาดแคลนห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับใช้เทคโนโลยีอื่นๆ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ	2	4.8
2. ด้านภาระงานที่รับผิดชอบ		
- งานที่รับผิดชอบนอกจากภาระการสอนมีเป็นจำนวนมาก เช่น งานบริหาร งานธุรการ งานโครงการตามนโยบาย และอื่นๆ จึงทำให้มีเวลาในการสอนน้อย และขาดประสิทธิภาพต่อการสอนวิชาเกษตร	10	23.8
3. ด้านห้องเรียนและสถานที่ปฏิบัติการสอน		
- ขาดแคลนห้องเรียนที่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้ และที่มีอยู่ก็ไม่ได้รับการบำรุงดูแลที่ดี จึงทำให้ไม่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้และต้องจ้องคิวในการใช้เป็นเวลานานไม่สัมพันธ์กับลำดับบทเรียน	10	23.8
- พื้นที่โรงเรียนมีจำกัด เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารเรียน มีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรน้อยและไม่มีแปลงสาธิตเพื่อปฏิบัติการสอนวิชาเกษตร	6	14.3
4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร		
- มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	5	11.9

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน) (n=42)	ค่าร้อยละ (%)
- ไม่มีสถานที่เก็บ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการเกษตร รวมทั้งระบบการจัดเก็บที่ดี ทำให้ไม่เป็นระบบระเบียบและเกิดการสูญหาย	3	7.1
5. ด้านอื่นๆ		
- นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ห่างเช้างกับผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองส่วนมากทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจึงไม่ได้ปลูกฝังเรื่องงานเกษตรให้แก่ นักเรียนจึงทำให้นักเรียนไม่สนใจและขาดความอดทนอดกลั้นในการเรียนและปฏิบัติงานเกษตร	3	7.1
- โรงเรียนไม่มีโอกาสได้เลือกเด็กที่มีพื้นฐานครอบครัวที่ดี ส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและยากต่อการแก้ไข ซึ่งครอบครัวมีส่วนสำคัญที่สุด ที่จะช่วยการอบรมดูแลและแก้ไขในปัญหานี้	2	4.8

จากตารางที่ 4.23 ปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการแก้ไขของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตร มีปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหาร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) การมีนโยบายให้ครูทำการควบคุมดูแลโครงการและงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน ซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการสอนทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้เต็มเวลา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 2) นโยบายโรงเรียน/ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สอนขาดขวัญกำลังใจและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีความสำคัญน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และ มีนโยบายให้ใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น CD VCD แต่ขาดแคลนห้องเรียน ที่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับใช้เทคโนโลยีนั้นๆ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

2. ด้านภาระงานที่รับผิดชอบ พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ งานที่รับผิดชอบนอกจากภาระการสอนมีเป็นจำนวนมาก เช่น งานบริหาร งานธุรการ งานโครงการตามนโยบาย และอื่นๆ จึงทำให้มีเวลาในการสอนน้อย และขาดประสิทธิภาพต่อการสอนวิชาเกษตร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8

3. ด้านห้องเรียนและสถานที่ปฏิบัติการสอน พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) ขาดแคลนห้องเรียนที่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้ และที่มีอยู่ก็ไม่ได้ได้รับการบำรุง

ดูแลที่ดี จึงทำให้ไม่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้และต้องจูงใจในการใช้เป็นเวลานานไม่สัมพันธ์กับลำดับบทเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 2) พื้นที่โรงเรียนมีจำกัด เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารเรียน มีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรน้อยและไม่มีแปลงสาธิตเพื่อปฏิบัติการสอนวิชาเกษตร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องทางการเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และ 2) ไม่มีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการเกษตร รวมทั้งระบบการจัดเก็บที่ดี ทำให้ไม่เป็นระบบระเบียบและเกิดการสูญหาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

5. ด้านอื่นๆ พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ห้องเช่ากับผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองส่วนมากทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจึงไม่ได้ปลูกฝังเรื่องงานเกษตรให้แก่ นักเรียนจึงทำให้นักเรียนไม่สนใจและขาดความอดทนอดกลั้นในการเรียนและปฏิบัติงานเกษตร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และ 2) โรงเรียนไม่มีโอกาสได้เลือกเด็กที่มีพื้นฐานครอบครัวที่ดี ส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและยากต่อการแก้ไข ซึ่งครอบครัวมีส่วนสำคัญที่สุด ที่จะช่วยการอบรมดูแลและแก้ไขในปัญหานี้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

4.5 แนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ

ครูผู้สอนวิชาเกษตรของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้ระบุแนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ โดยสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนนอกจากภาระการสอนและภาระงานสอนให้กระจายอย่างเหมาะสม จึงจะสามารถทำการสอนได้ดี มีประสิทธิภาพและสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทำการวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาช่วยในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต วีซีดี (VCD) ซีดีไอ (CAI) การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ และสื่อการเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสอนอื่นๆ รวมทั้งสื่อที่เป็นของจริงที่มีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะสามารถสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อห้วงต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. จัดหาให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ให้เพียงพอและทันสมัยต่อการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ที่มีมากมายและที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติให้กับนักเรียนที่เรียนในรายวิชาและผู้สนใจวิชาเกษตรได้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

6. การประยุกต์ใช้วัสดุเหลือใช้ที่เป็นภาชนะขนาดต่างๆ เช่น ขางรถยนต์ ถังน้ำ ขวดพลาสติก เป็นต้น มาใช้ในการปลูกพืชที่ทำการสอน รวมทั้งการปลูกพืชหรือเลี้ยงปลาในภาชนะที่จัดทำขึ้น เช่น บล็อกซีเมนต์ กระจาดต้นไม้ เป็นต้น เพื่อให้สามารถทำการสอนวิชาเกษตรได้ในโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ภาคปฏิบัติ

7. ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรพยายามสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนวิชาเกษตรเพื่อให้เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตร เพื่อเป็นการสร้างเจตคติและลักษณะนิสัยของนักเรียนที่เรียนวิชาเกษตร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา
เกษตร ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยมี
วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตรใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 2) เพื่อศึกษาการนำ
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา
และอุปสรรคของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร
ของครูผู้สอนวิชาเกษตร รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักปรัชญามาใช้ในการเรียนการสอน
วิชาเกษตร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวนทั้งหมด ที่ทำการสอนวิชาเกษตร
ในปีการศึกษา 2551 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร
เขต 3 จำนวน 42 โรงเรียน ครูผู้สอนวิชาเกษตร โรงเรียนละ 1 คน รวม 42 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71
ของครูผู้สอนวิชาเกษตรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม
(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในลักษณะคำถามแบบปลายปิด ปลายเปิด และแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scales) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป 2) สภาพทั่วไปของ
โรงเรียน 3) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร และ
4) ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา
เกษตร

การตรวจสอบเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำ
แบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา การใช้ภาษาให้ถูกต้อง ทำ
การแก้ไขตามคำแนะนำแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาเกษตร ใน โรงเรียน
เทพศิรินทร์ร่วมเกล้า โรงเรียนสังฆประชาอนุสรณ์ และ โรงเรียนวัดพลมณี เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ
จำนวน 10 คน และนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ได้เท่ากับ 0.906

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งทางไปรษณีย์ และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
ตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 2 เดือน โดยจัดส่งหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ส่งไปยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 และผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยไปรษณีย์ และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 2 เดือน ซึ่งได้รับแบบสอบถาม กลับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 42 ฉบับจาก 42 โรงเรียนๆ ละ 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการเรียบเรียง เนื้อความ แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package Social Science for Windows) และแปลความหมายของระดับความคิดเห็นในรูปตารางและแปลผลโดยการบรรยาย

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เป็นเพศชายร้อยละ 52.4 และ เพศหญิง ร้อยละ 47.6 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี (ร้อยละ 33.3) มากที่สุด โดยมีอายุต่ำสุด 26 ปี อายุสูงสุด 58 ปี และอายุเฉลี่ย 42.98 ปี เกือบทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 90.5) และมีเพียงส่วน น้อยที่มี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 9.5) ครึ่งหนึ่งมีวุฒิการศึกษาสาขาวิชา เกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 57.0) รองลงมามีวุฒิศึกษาศาสตร์เกษตร (ร้อยละ 9.5) เทคโนโลยีการเกษตร- การผลิตพืช ส่งเสริมการเกษตร และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ได้แก่ สาขาวิชาบริหารการศึกษา (ร้อยละ 6.8) และสาขาวิชาการวัดประเมินผลการศึกษา (ร้อย ละ 2.3)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตรเฉลี่ย 15.88 ปี โดยมี ประสบการณ์น้อยที่สุด 1 ปี สูงที่สุดเป็นระยะเวลา 35 ปี ซึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรมีประสบการณ์น้อย กว่า 5 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 26.2) รองลงมาคือ มีประสบการณ์สอนวิชาเกษตรมากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 23.8) มีตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ (ร้อยละ 66.7) รองลงมามีตำแหน่งครู (ร้อย ละ 28.6) และตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (ร้อยละ 4.8)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีเงินเดือนเฉลี่ย 25,838.57 บาท มีเงินเดือนต่ำสุด 8,320 บาท และ เงินเดือนสูงสุด 39,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 30,001–35,000 บาท (ร้อยละ 38.1) รองลงมาเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีรายได้อื่นๆ เฉลี่ย 1,909.52 บาท มีรายได้อื่นๆ สูงสุด 11,200 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายได้อื่นๆ น้อยกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 52.4) รองลงมามีรายได้อื่นๆ ระหว่าง 3,001–4,000 บาท (ร้อยละ 28.6) และมีรายจ่ายเฉลี่ย 21,476.19 บาท รายจ่ายต่ำสุด 7,000 บาท และรายจ่ายสูงสุด 30,000 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายจ่าย มากกว่า 25,000 บาท (ร้อยละ 35.7) รองลงมามีรายจ่ายอยู่ระหว่าง 15,001–20,000 บาท

การเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมสัมมนา จำนวน 24 คน (ร้อยละ 57.1) และไม่เคยเข้าร่วมอบรมสัมมนา จำนวน 18 คน (ร้อยละ 42.9) มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมสัมมนาจำนวน 2 ครั้งมากที่สุด (ร้อยละ 54.2) รองลงมาเข้าอบรมสัมมนาจำนวน 1 ครั้ง (ร้อยละ 20.8) เข้าอบรมสัมมนาจำนวน 3 ครั้ง (ร้อยละ 16.6) และเข้าอบรมสัมมนาจำนวน 4 และ 5 ครั้งน้อยที่สุดเท่ากัน (ร้อยละ 4.2)

5.1.2 สถานภาพทั่วไปของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรสังกัด

จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 45.2) รองลงมาเป็น โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 26.2) และโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 2.4) ตามลำดับ มากกว่าครึ่งหนึ่งครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุว่าโรงเรียนไม่มีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร (ร้อยละ 52.4) และโรงเรียนมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร (ร้อยละ 47.6) โดยครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 20 คน จาก 20 โรงเรียนได้ระบุว่าโรงเรียนมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ได้แก่ การจัดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้คุณธรรม นำเทคโนโลยีการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐาน สืบสานความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อมพร้อมดำรงชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด (ร้อยละ 25.0) รองลงมาคือ ดูแลต้นไม้รอบๆ และสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนโดยใช้ผลการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนในวิชาเกษตร และใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่ เท่ากัน (ร้อยละ 20.0)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนที่สังกัดดังนี้ มีการจัดวิชาการเกษตรให้เรียน 2 คาบ / 1 สัปดาห์/ 1 ห้อง (1 คาบ = 50 นาที) มากที่สุด (ร้อยละ 23.8) รองลงมาคือ จัดในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 เรียน จำนวน 1 ชม./สัปดาห์ (ร้อยละ 19.1) จัดเป็นวิชาพื้นฐาน ม. 2 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์ 40 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 2 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี และ วิชาพื้นฐาน ม. 3 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ 20 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 3 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี (ร้อยละ 14.3)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน มีการบูรณาการควบคู่กับวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาศิลปะ มากที่สุด (ร้อยละ 46.1) รองลงมาเป็นการบูรณาการวิชาการเกษตร ภายในกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งงานอาชีพฯ ซึ่งมีอยู่ 5 งาน ได้แก่ งานเกษตร งานช่าง งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ และ บูรณาการวิชาเกษตรกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียน โดยการปฏิบัติจริง เท่ากัน (ร้อยละ 12.8)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน มีการจัดเตรียมพื้นที่ปฏิบัติงานวิชาเกษตร ห้องเก็บอุปกรณ์ และห้องเรียนวิชาเกษตร รวมทั้งจัดแปลงเกษตรภายในบริเวณโรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างดีใช้ห้องเรียนธรรมชาติ มีทั้งหนังสือและสื่อต่างๆ ที่นักเรียนทำตามภาระงาน มากที่สุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมา คือ มีการเรียนทฤษฎีในห้องเรียนบนอาคาร โดยการใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นภาพและอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์จริง และวิธีวิธี ศึกษาศาสตร์ การเกษตรที่เกี่ยวข้อง และ เรียน 2 คาบ (50 นาที) ให้ทำแบบฝึกหัดหรือลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่เตรียมไว้ โดยมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ฝึกปฏิบัติ (ร้อยละ 35.9)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรจำนวน 39 คน ได้มีการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนพยายามแทรกไปตามจุดต่างๆ โดยเน้นการใช้สื่อทางเทคโนโลยีในบางเนื้อหาและฝึกเน้นทักษะปฏิบัติด้านการขยายพันธุ์และการปลูกพืช และตกแต่งสถานที่ ศึกษาจากสถานประกอบการภายนอกรอบๆ โรงเรียนและพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่หรือกิจกรรมเข้าค่าย มากที่สุด (ร้อยละ 38.5) รองลงมา มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนเวลาสอน สอนเต็มความสามารถ และหากมีนิทรรศการ หรืองานโรงเรียนอื่นๆ เช่น วันวิชาการ วันวิทยาศาสตร์ ก็จะจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำด้วย (ร้อยละ 25.6)

5.1.3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก (ร้อยละ 71.4) รองลงมาทราบในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 14.3) ทราบในระดับปานกลาง (ร้อยละ 9.5) และทราบในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.8)

ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้จากแหล่งต่างๆ คือ ได้รับความรู้จากการดูโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 95.5) รองลงมา 3 ลำดับแรกคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 88.0) เอกสารประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 78.6) และการเรียนการสอนในชั้นเรียน (ร้อยละ 76.2)

ระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครูผู้สอนวิชาเกษตร

1. ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 4 รายการ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถและเหมาะสมกับฐานะของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.36) ได้มีการจัดเตรียมสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ท่านสอน และจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาไม่มากหรือน้อยเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.24) และมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการสอนอย่างเหมาะสมเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุดเพียงรายการเดียว คือ การจัดกิจกรรมการสอนวิชาเกษตรของท่านสอดคล้องกับพื้นที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.24) และระดับมาก 12 รายการ โดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรใช้หลักของการประหยัดในการเตรียมสื่อการสอนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพตามระดับที่ท่านสอน (ค่าเฉลี่ย 4.19) มีการเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรมาใช้ในการสอนได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องทั้งภาคการศึกษา และใช้บันทึกหลังการสอนที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.17) ทำการศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนการจัดการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.12) และจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริง (ค่าเฉลี่ย 4.10)

3. ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในระดับมากที่สุด 3 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้นำบันทึกการสอนมาใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลและการพัฒนาการสอนของท่านเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.26) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเสมอ และครูผู้สอนวิชาเกษตรได้จัดเตรียมห้องเรียนและสถานที่ที่ใช้ในการสอนวิชาเกษตรไว้ล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 8 รายการ โดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการทบทวนและเตรียมความรู้ทางการเกษตรที่ท่านสอนอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.19) ได้มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรที่ใช้ในการสอนไว้ล่วงหน้า และ มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน โดยการปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของความมีเหตุผล ขยัน การประหยัด เสียสละ สามัคคีและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.12) เข้ารับการอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ และ จัดหาสถานที่สำหรับทัศนศึกษาหรือจัดกิจกรรมเสริมความรู้ไว้สำหรับนักเรียนก่อนเสมอมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

4. ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 3 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีความรู้เพียงพอสำหรับการสอนวิชาเกษตรและเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.26) ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการแสวงหาความรู้และจัดองค์ความรู้ของท่านอย่างเป็นระบบและทันสมัย และท่านนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 5 รายการดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรสามารถใช้ความรู้ของท่านอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอน และมีการศึกษาหลักและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงและติดตามการประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการสอนอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.19) ครูผู้สอนวิชาเกษตรใช้ความรู้ได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.14) มีส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งค้นคว้าต่างๆ ที่หลากหลาย และมีการเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งวิชาเกษตร หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์และชีวิตจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.10)

5. ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติในนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในระดับมากที่สุดเพียงรายการเดียว คือ ครูผู้สอนวิชาเกษตรสอนให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้โดยจัดกิจกรรมโครงการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.21) และระดับมาก 10 รายการโดยสามารถเรียงลำดับของค่าเฉลี่ย 5 ลำดับแรกได้ดังนี้ ครูผู้สอนวิชาเกษตรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.19) มีการสอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน และยกย่องและชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนดีในการเรียนวิชาเกษตรที่ท่านสอนเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.14) ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้สอนและฝึกให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานขณะที่สอนปฏิบัติและการทำโครงการ และได้จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบในการเรียนวิชาเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.12)

5.1.4 ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

จากการศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการแก้ไขของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตร มีปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหาร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ
 - 1) การมีนโยบายให้ครูทำการควบคุมดูแลโครงการและงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน ซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการสอนทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้เต็มเวลา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5
 - 2) นโยบายโรงเรียน/ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม จึงทำให้ผู้สอนขาดขวัญกำลังใจและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากมีความสำคัญน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และ มีนโยบายให้ใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น CD VCD แต่ขาดแคลนห้องเรียน ที่มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับใช้เทคโนโลยีนั้นๆ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

2. ด้านภาระงานที่รับผิดชอบ พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ งานที่รับผิดชอบนอกจากภาระการสอนมีเป็นจำนวนมาก เช่น งานบริหาร งานธุรการ งานโครงการตามนโยบาย และอื่นๆ จึงทำให้มีเวลาในการสอนน้อย และขาดประสิทธิภาพต่อการสอนวิชาเกษตร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8

3. ด้านห้องเรียนและสถานที่ปฏิบัติการสอน พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) ขาดแคลนห้องเรียนที่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้ และที่มีอยู่ก็ไม่ได้รับการบำรุงดูแลที่ดี จึงทำให้ไม่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยได้และต้องจ้องจิวในการใช้เป็นเวลานานไม่สัมพันธ์กับลำดับบทเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 2) พื้นที่โรงเรียนมีจำกัด เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารเรียน มีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรน้อยและไม่มีแปลงสาธิตเพื่อปฏิบัติการสอนวิชาเกษตร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องทางการเกษตร พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และ 2) ไม่มีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการเกษตร รวมทั้งระบบการจัดเก็บที่ดี ทำให้ไม่เป็นระบบระเบียบและเกิดการสูญหาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

5. ด้านอื่นๆ พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรระบุปัญหา/อุปสรรค คือ 1) นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ห่างจากกับผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองส่วนมากทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจึงไม่ได้ปลูกฝังเรื่องงานเกษตรให้แก่ นักเรียนจึงทำให้นักเรียนไม่สนใจและขาดความอดทนอดกลั้นในการเรียนและปฏิบัติงานเกษตร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และ 2) โรงเรียนไม่มีโอกาสได้เลือกเด็กที่มีพื้นฐานครอบครัวที่ดี ส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและยากต่อการแก้ไข ซึ่งครอบครัวมีส่วนสำคัญที่สุด ที่จะช่วยการอบรมดูแลและแก้ไขในปัญหานี้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

5.1.5 แนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ

ครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้ระบุแนวทางแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ โดยสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนอื่นๆ นอกจากภาระการสอนและภาระงานสอนให้กระจายอย่างเหมาะสม จึงจะสามารถทำการสอนได้ดี

มีประสิทธิภาพและสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทำการวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาช่วยในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต วีซีดี (VCD) ซีดีไอ (CAI) การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ และสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ รวมทั้งสื่อที่เป็นของจริงที่มีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะสามารถสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาล่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. จัดหาให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ให้เพียงพอและทันสมัยต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีมากมายและที่เปลี่ยนไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติให้กับนักเรียนที่เรียนในรายวิชาและผู้สนใจวิชาเกษตรได้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

6. การประยุกต์ใช้วัสดุเหลือใช้ที่เป็นภาชนะขนาดต่างๆ เช่น ขางรถยนต์ ถังน้ำ ขวดพลาสติก เป็นต้น มาใช้ในการปลูกพืชที่ทำการสอน รวมทั้งการปลูกพืชหรือเลี้ยงปลาในภาชนะที่จัดทำขึ้น เช่น บล็อกซีเมนต์ กระดาษต้นไม้ เป็นต้น เพื่อให้สามารถทำการสอนวิชาเกษตรได้ในโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ภาคปฏิบัติ

7. ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรพยายามสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนวิชาเกษตรเพื่อให้เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตร เพื่อเป็นการสร้างเจตคติและลักษณะนิสัยของนักเรียนที่เรียนวิชาเกษตร

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครูวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3

จากการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย และหญิงในอัตราส่วนเท่าๆ กัน โดยมีอายุเฉลี่ย 42.98 ปี มีประสบการณ์สอนเฉลี่ยเป็นระยะเวลา มากกว่าสิบปี ซึ่งนับว่ามีประสบการณ์ในการสอนมาก และเกือบทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เกษตร สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-

การผลิตพืช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นวุฒิ การศึกษาที่ตรงตามตำแหน่งและภาระกิจหน้าที่ที่รับผิดชอบสอน แต่ยังมีส่วนน้อยที่มีวุฒิการศึกษา สาขาวิชาอื่น คือ สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาไฟฟ้าและไฟฟ้าสื่อสาร และสาขาวิชาประถมศึกษา ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากใน โรงเรียนบาง โรงเรียนขาดครูที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาเกษตรจึงมี การมอบหมายให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาดังกล่าวทำการสอนแทน และมีครูผู้สอนวิชาเกษตร บางส่วนทำหน้าที่บริหารจึงศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และสาขาวิชาการวัดประเมินผลการศึกษา ซึ่งก็ยังปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาเกษตรด้วย

ครูผู้สอนวิชาเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่งมีวิทยฐานะครูชำนาญการ (ร้อยละ 66.7) และ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 4.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรได้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลพวงจากการที่ครูผู้สอนวิชาเกษตร ระดับมัธยมศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เป็นผู้ มี ประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ยมากกว่าสิบปี และมีวุฒิตรงตามตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่จึงทำให้ สามารถสร้างผลงานที่สามารถนำเสนอเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งวิทยฐานะได้ตามลำดับขั้นตอน

ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีเงินเดือนเฉลี่ย 25,838.57 บาท และมีรายได้อื่นๆ เฉลี่ย 1,909.52 บาท และยังพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีรายจ่ายเฉลี่ย 21,476.19 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาเกษตร มีรายจ่ายค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามยังมีเงินคงเหลือ แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการ จัดการกับรายรับรายจ่ายได้ระดับหนึ่งซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความสม ดุลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีทั้งเรื่องรายรับรายจ่ายและการแสวงหาความรู้โดยการเข้าอบรมสัมมนา เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่เคยเข้ารับ การอบรมสัมมนา ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับโอกาสในการเข้ารับการอบรมสัมมนาและภาระงานสอนและ งานอื่นๆ มีมากจึงยังพบว่าบางส่วนยังไม่ได้เข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.2 สถานภาพทั่วไปของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรสังกัด

การศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรส่วนใหญ่สอนใน โรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 45.2) โรงเรียนที่ครูเกษตรสังกัดและทำการสอนนั้นระบุว่ามิวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตร จำนวนเท่าๆ กับ โรงเรียนที่ไม่ระบุว่ามิวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียน การสอนวิชาเกษตร โดยมีวิสัยทัศน์/นโยบายว่า ทำการจัด โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้คู่คุณธรรมนำ เทคโนโลยีการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐาน สืบสานความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อมพร้อมดำรงชีวิต ตามหลักทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง และการดูแลต้นไม้รอบๆ และสภาพแวดล้อมภายใน บริเวณโรงเรียน โดยใช้ผลการปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนในวิชาเกษตร และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่ง

เป็นแนวทางที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรให้เรียน 2 คาบ / 1 สัปดาห์ / 1 ห้อง (1 คาบ = 50 นาที) มากที่สุด (ร้อยละ 23.8) รองลงมาจัดในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 เรียน จำนวน 1 ชม./สัปดาห์ (ร้อยละ 19.1) จัดเป็นวิชาพื้นฐาน ม. 2 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์ 40 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 2 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี และ วิชาพื้นฐาน ม. 3 จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ 20 ชั่วโมง/ปี และวิชาเลือก ม. 3 จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์/ปี (ร้อยละ 14.3) ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียนตามการกำหนดการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามนโยบายของแต่ละโรงเรียน กำหนดเพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นที่ ระยะเวลา สถานการณ์และทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษา และแนวทางของ ปริญญา พิบูลสงคราม (2550: 13-15) ที่ให้แนวทางเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาว่า ให้พิจารณารักษาสมดุลและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตใน 4 ด้าน ให้เกิดขึ้นจากตัวครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการซึมซับเอาหลักการปฏิบัติไปใช้ในการเรียนรู้ โดยมีการจัดการในด้านวัตถุหรือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมภายใต้สถานการณ์เดิมและสถานการณ์ใหม่ การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่ามาใช้ประโยชน์ให้สูงสุด ซึ่งยังรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนไว้ด้วยการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ พื้นที่รอบข้าง สถานศึกษา

ครูผู้สอนวิชาเกษตร มีการบูรณาการควบคู่กับวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาศิลปะ มากที่สุด รองลงมา มีการบูรณาการวิชาการงานเกษตรภายในกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งงานอาชีพฯ ซึ่งมีอยู่ 5 งาน ได้แก่ งานเกษตร งานช่าง งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ มีการบูรณาการวิชาเกษตรกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียน โดยการปฏิบัติจริง มีการสอนบูรณาการทั้งในและนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ การดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา พิบูลสงคราม (2550: 13-15) ที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาว่า ครูผู้สอนนั้นสามารถจะเริ่มต้นจากการปฏิบัติตนเองให้เป็นตัวอย่างและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่างๆ ได้ เช่น สาระทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้แสดงว่า เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทุกโรงเรียนในประเทศไทยต้องสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ต้องสอนให้เด็กเข้าใจระบบ เข้าใจวิธีการนำ หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปได้ อย่างมีคุณภาพ และนอกจากนี้แล้ว ปริญญา พิบูลสงคราม (2550) ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมอบให้แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้รอดพ้นจากภัยเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น จึงควรที่เราจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทยเพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รองรับการเปลี่ยนแปลง โดยภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การพัฒนาเยาวชนในวันนี้ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพในทุกด้าน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งอยากให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันก่อนว่า "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" คืออะไร และบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตร ได้จัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอน โดยการเตรียมพื้นที่ปฏิบัติงานวิชาเกษตร ห้องเก็บอุปกรณ์ และห้องเรียนวิชาเกษตร รวมทั้งจัดแปลงเกษตรภายในบริเวณโรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างดีใช้ห้องเรียนธรรมชาติ มีทั้งหนังสือและสื่อต่างๆ ที่นักเรียนทำตามภาระงาน มากที่สุด นอกจากนี้แล้วยังมีการจัดการสอนภาคทฤษฎีโดยใช้สื่อเพาเวอร์พอยท์ที่นักเรียนทำเองมาแลกเปลี่ยนกันศึกษา และ ภาคปฏิบัติ นักเรียนต้องใช้อุปกรณ์และลงมือปฏิบัติเอง ซึ่งได้จัดเตรียมไว้จากที่มีเดิมอยู่แล้วและบางอย่างให้นักเรียนเตรียมมาเอง แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรมีความตระหนักและพยายามจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งที่มีอุปสรรคเกี่ยวกับความไม่พร้อมเรื่องพื้นที่ในการจัดแปลงสาธิต วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติ

นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยยังพบว่าครูผู้สอนวิชาเกษตร ได้ดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ดังนี้ จัดสถานที่ภายในโรงเรียนเวลาสอน สอนเต็มความสามารถ และหากมีนิทรรศการ หรืองาน โรงเรียนอื่นๆ เช่น วันสำคัญทางวิชาการต่างๆ วันวิทยาศาสตร์ ก็จะจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำด้วย จัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างหลากหลายและให้นักเรียนเข้ากิจกรรมแข่งขันภายนอก มีการจัดบรรยากาศในโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนพยายามแทรกไปตามจุดต่างๆ โดยจัดเป็นรูปสวนหย่อมหรือไม้กระถาง จากการพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่หรือกิจกรรมเข้าค่าย จากหนังสือ ทีวี และอินเทอร์เน็ต และมีการพานักเรียนไปแข่งประกวดการจัดสวนถาด และได้เดินชมนิทรรศการ บริเวณรอบๆ งาน ณ แหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่นั้นๆ และพาไปเรียนกับแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2.3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ครูผู้สอนวิชาเกษตรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก (ร้อยละ 71.4) โดยได้รับความรู้จากแหล่งความรู้จากการดูโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 100.0) รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 88.0) เอกสารประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 78.6) การเรียนการสอนในชั้นเรียน (ร้อยละ 76.2) นิทรรศการ (ร้อยละ 73.8) อินเทอร์เน็ต/เวปไซด์ (ร้อยละ 71.4) ป้ายโฆษณา (ร้อยละ 66.7) วิทยุกระจายเสียง (ร้อยละ 64.3) สัมมนาทางวิชาการ (ร้อยละ 57.1) ระบบเสียงตามสายในสถานศึกษา/ชุมชน (ร้อยละ 54.8) และ โรงเรียนจัดอบรมน้อยที่สุด (ร้อยละ 7.1) จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยข้างต้นทำให้ทราบว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรนั้นสามารถหาความรู้ได้

จากหลากหลายแหล่งข้อมูล สอดคล้องกับทรงชัย ดิยานนท์ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าครอบครัวส่วนใหญ่รู้จักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ 69.7 โดยรับรู้จากแหล่งข้อมูล ซึ่งในความเป็นจริงแล้วข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีมากมายและหลากหลายมากจากการขยายผลและขับเคลื่อนให้เป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับรวมทั้งนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรได้มีการเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงร้อยละ 64.2 (สัมมนาทางวิชาการภายนอกและโรงเรียนจัดอบรม) ซึ่งอาจจะเนื่องจากครูผู้สอนวิชาเกษตรสามารถเข้าถึงความรู้ได้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับแสวงหาความรู้ของครูเพื่อการถ่ายทอดและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดกิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และครูเป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุน จำนวนนักเรียน/นักศึกษา/ครู ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่น้อยกว่า 25% ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียน นักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ควรมีความประพฤติดี สมัครงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี ครูที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สมัครงใจ และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

จากการศึกษาระดับการปฏิบัติในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ พบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีระดับการปฏิบัติ 1) ด้านความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 4 รายการ และระดับมาก 5 รายการ 2) ด้านความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด 1 รายการและระดับมาก 12 รายการ 3) ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 3 รายการ และระดับมาก 8 รายการ 4) ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 3 รายการ และระดับมาก 5 รายการ และ 5) ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมากที่สุด 1 รายการ และระดับมาก 10 รายการ จากผลการวิจัยที่พบการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาเกษตรดีในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในด้านต่างๆ ข้างต้น จากการให้ความสำคัญและการได้รับทราบความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อแหล่งต่างๆ ของครูผู้สอนวิชาเกษตรจึงส่งผลให้สามารถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำมาปรับใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรซึ่งเป็นการส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัฒนาการณ์ ฉัตรวิโรจน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบทบาทการส่งเสริมความรู้ในระดับต่ำ

5.2.4 ปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรและแนวทางแก้ไข

ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตร มีปัญหา/อุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 1) ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหาร เรื่อง การมีนโยบายให้ครูทำการควบคุมดูแลโครงการ ซึ่งมีจำนวนมากทำให้เป็นอุปสรรคในการสอน ซึ่งผู้สอนสอนไม่ได้เต็มเวลา ซึ่งผู้สอนสอนไม่ได้เต็มเวลา 2) นโยบายโรงเรียน/ผู้บริหาร ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมมากนัก 3) มีนโยบายให้ใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น CD VCD ซึ่งห้องเรียนสำหรับใช้สื่อเทคโนโลยีมีน้อย ขาดแคลนห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ทันสมัย การใช้สื่อเพื่อให้นักเรียนได้ดูเทคโนโลยีการเรียนการสอนจึงไม่สมบูรณ์ 4) งานที่รับผิดชอบนอกจากการสอนมีจำนวนมาก 5) จำนวนห้องที่สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยในการสอนมีไม่ครบทุกกลุ่มสาระทำให้ไม่สามารถใช้สื่อที่มีอยู่ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ 6) ห้องเรียนไม่เพียงพอพื้นที่โรงเรียนมีจำกัด พื้นที่ส่วนใหญ่ ของโรงเรียนเป็นอาคารเรือน มีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรน้อย ไม่มีแปลงสาธิตเพื่อปฏิบัติการสอนวิชาเกษตร 7) การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ไม่มีห้องเก็บเครื่องมือให้เป็นสัดส่วน ทำให้ไม่เป็นระเบียบ และ 8) ครูผู้สอนวิชาเกษตรเห็นว่า นักเรียนยุคใหม่บ้านส่วนมากอยู่ห้องเช่า ผู้ปกครองไม่ได้ฝึกปลูกฝังเรื่องงานเกษตร นักเรียนไม่มีความอดทน ไม่ได้รับการอบรมจากผู้ปกครองก็จะติดนิสัยยากแก่การแก้ไข

ซึ่งปัญหาที่พบนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาเชิงนโยบายและผลกระทบด้านสังคมภาพรวม ซึ่งบางปัญหาอาจจะเกินความสามารถหรือศักยภาพของครูผู้สอนวิชาเกษตรที่จะทำการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว โดยที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรได้ทำการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในหลายๆรูปแบบตามที่ตนเองมีศักยภาพและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มี การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการระดมทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมาใช้อย่างได้ผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.3.1.1 ข้อเสนอแนะโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดบริหารการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3) ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ดังนี้

1) ควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนวิชาเกษตรเข้ารับการอบรมสัมมนาในโอกาสต่างๆ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยม ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ร้อยละ 42.9 ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ควรจัดให้มีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.4) ไม่มีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยการระบุของครูผู้สอนวิชาเกษตรที่แบบสอบถาม

3) ควรมีการจัดการกำหนดชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรที่สอนให้ เป็นรูปแบบที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพราะจากผลการวิจัย พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรที่ไม่มีรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่ดี จึงทำให้มีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรขาดประสิทธิภาพและไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์

4) ควรจัดให้มีการบูรณาการการสอนวิชาเกษตรตามหลักสูตรของครูผู้สอนให้เป็นแนวทางและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการการสอนวชเกษตรมีความแตกต่างกันมาก

5) ควรมีแนวทางและวิธีการจัดหาหรือเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนที่มีวิธีการและเกณฑ์ที่ชัดเจนในแนวทางที่ถูกต้องแนวเดียวกัน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรมีการจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการสอนที่แตกต่างกันมากและไม่มีหลักเกณฑ์

6) ควรมีการดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ของครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีทั้งจัดทำแหล่งการเรียนรู้และไม่จัดทำแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งพบว่าว่ามีลักษณะต่างคนต่างทำมีความหลากหลาย

7) ควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนวิชาเกษตรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ คือ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้าน

ภูมิคุ้มกันที่ดี (4) ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน และ (5) ด้านคุณธรรม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าเดิมครูผู้สอนวิชาเกษตรได้ปฏิบัติได้ทั้งระดับมากและมากที่สุด ซึ่งควรต้องมีการพัฒนาและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติให้ได้ในระดับที่สูงขึ้นในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

8) ควรจัดให้มีการกำหนดแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางในการปฏิบัติในการสอนวิชาเกษตรในด้านต่างๆ ดังข้อเสนอแนะจากครูผู้สอนวิชาเกษตรที่เสนอแนะไว้ในภาพรวมดังนี้

(1) ด้านนโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนอื่นๆ นอกจากภาระการสอนและภาระงานสอนให้กระจายอย่างเหมาะสม จึงจะสามารถทำการสอนได้ดีมีประสิทธิภาพและสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2) ควรมีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทำการวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) การนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาช่วยในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต วีซีดี (VCD) ซีดีไอ (CAI) การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ และสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ รวมทั้งสื่อที่เป็นของจริงที่มีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะสามารถสอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อห้วงต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(4) จัดหาให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ให้เพียงพอและทันสมัยต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีมากมายและที่เปลี่ยนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติให้กับนักเรียนที่เรียนในรายวิชาและผู้สนใจวิชาเกษตรได้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

(6) การประยุกต์ใช้วัสดุเหลือใช้ที่เป็นภาชนะขนาดต่างๆ เช่น ขางรถยนต์ ดังน้ำ ขวดพลาสติก เป็นต้น มาใช้ในการปลูกพืชที่ทำการสอน รวมทั้งการปลูกพืชหรือเลี้ยงปลาในภาชนะที่จัดทำขึ้น เช่น บล็อกซีเมนต์ กระดาษดินไม้ เป็นต้น เพื่อให้สามารถทำการสอนวิชาเกษตรได้ในโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ภาคปฏิบัติ

(7) ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรพยายามสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนวิชาเกษตรเพื่อให้เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตร เพื่อเป็นการสร้างเจตคติและลักษณะนิสัยของนักเรียนที่เรียนวิชาเกษตร

9) ควรจัดครูที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสมและตรงกับคุณวุฒิทางด้านวิชาเกษตรให้แก่สถานศึกษามากที่สุดเพราะจากผลการวิจัยพบว่า มีครูเกษตรที่มีคุณวุฒิตรงและสัมพันธ์กับวิชาเกษตรเพียงร้อยละ 78.5 เท่านั้น

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยม ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

1) ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรพิจารณาให้ได้เข้ารับรับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากที่สุดเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรถึงร้อยละ 42.9 ยังไม่ได้เข้ารับรับการอบรมสัมมนา

2) ควรจัดการกำหนดชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรให้ชัดเจน โดยการประสานงาน การร่วมมือ ศึกษาจากกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

3) ควรมีแนวทางในการจัดบูรณาการการสอนวิชาเกษตรโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิชาต่างๆ ในโรงเรียนเดียวกัน

4) ครูผู้สอนวิชาเกษตรอาจจะมีการบูรณาการจัด โครงการร่วมมือตามแนวทางในการจัดบูรณาการการสอนวิชาเกษตร โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิชาต่างๆ ในโรงเรียนของตนเองและโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

5) ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรมีการจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือทางการเกษตร รวมทั้งสื่อการสอนวิชาเกษตรให้ชัดเจน มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเดียวกันทุกๆ โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

6) ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ของครูเกษตรไปในทิศทางเดียวกันที่ชัดเจนและอาจจะทำโดยความร่วมมือของคณะครูในกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

7) ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรปรับปรุงตัวเองตลอดโดยทุกคนต้องยกระดับการทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยให้อยู่ในระดับมากที่สุด

8) ครูผู้สอนวิชาเกษตรของโรงเรียนมัธยม ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ต้องร่วมกันยกระดับการปฏิบัติ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ คือ (1) ด้านความพอประมาณทุกรายการ (2) ด้านความมีเหตุผลทุกรายการ (3) ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีทุกรายการ (4) ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนทุกรายการ และ (5) ด้านคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกรายการ

9) ครูผู้สอนวิชาเกษตรทุกคนและทุกสถานศึกษาควรรวบรวมปัญหา/อุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนะแนวทางในการแก้ไขของโรงเรียนเสนอต่อผู้บริหาร โรงเรียนได้รับทราบและร่วมแก้ไขให้เกิดผลดีแก่ทางโรงเรียนต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อศึกษาหรือสร้าง โมเดลในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรภายใต้การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นต้นแบบต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 35 น.
- คณะกรรมการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน. 2550. หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: เพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ 3 (ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3). กระทรวงศึกษาธิการ. 166 น.
- จำเนียร ศิลปวานิช. 2538. หลักและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ: เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์. 303 น.
- ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์. 2545. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. 2548. เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: บริษัทหลักพิมพ์ จำกัด. 486 น.
- ณรงค์ หุตานุวัตร และนันทิยา หุตานุวัตร. 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน กระบวนการและตัวชี้วัด. นนทบุรี: มูลนิธิเกษตรยั่งยืน (ประเทศไทย).
- คนัย คิชฌบุตร. 2532. การจัดระบบการสอนการงานและอาชีพ. เอกสารประกอบการสอนหน่วยที่ 9 เรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวัลย์ มาศจรัส. 2550. โมเดลการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด. กรุงเทพฯ. 150 น.
- ทิสนา แคมณี. 2545. ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์. 512 น.
- ทรงชัย ดิยานนท์. 2549. การศึกษาทักษะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Online]. Available URL: http://dcms.thailis.or.th/dcms/browse.php?option=show &browse_type=title&titleid=94955
- ธีรพงศ์ ปุ๊กสันเทียะ. 2546. การศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 139 น.

- นพคุณ ศิริวรรณ. 2532. หลักอาชีวเกษตร 1 งานฟาร์ม กลยุทธ์สำคัญของการศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ศูนย์การพิมพ์พลชัย. 206 น.
- ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ. 2547. เศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิคส์ ฟรินดิง จำกัด. 136 น.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา”. วารสารวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2550). น. 13-15.
- _____. 2549. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, ปาฐกถาพิเศษในการสัมมนาพุทธศาสตร์การสื่อสารในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วันที่ 26 กันยายน 2549 ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. 2545. “บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุทธิพงษ์ ไกยวรรณ. 2541. เทคนิคและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด. 172 น.
- วิทยา เชียงกุล. 2547. พัฒนาการแบบยั่งยืนกับการแก้ไขปัญหาคนจน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพระธรรม. 152 น.
- ลีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง : ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน. น 9.
- เสน่ห์ จามริก. 2542. ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน. 208 น.
- สุริพร เอี้ยวถาวร. 2550. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการเรียนรู้. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี. 20 น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. การจัดการศึกษากับหลักเศรษฐกิจพอเพียง. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา: http://www.sufficiencyeconomy.org/Network_show.php?Id=994&sid=122&htype=4, 9 กันยายน 2550.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2550. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ.

สำนักพัฒนาสังคม. 2549. “ฐานความคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง” สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา: http://www.bsd.dsdw.go.th.bsd_5.html,
6 เมษายน 2551.

อภิชัย พันธเสน. 2546 . การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและ
ขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 368 น.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540. หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 253 น.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการคุศศึกษาธิการ

ส่วนที่ ๒ ในนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ ๑๓๒ ๖๒๕๕๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการพิจารณาวิทยานิพนธ์

คดีโครงการวิทยานิพนธ์ของ นายอภิชาติ นนทบุรี

เพื่อให้ความช่วยเหลือวิทยานิพนธ์ของ นายอภิชาติ นนทบุรี รหัสประจำตัว ๕๘๐๕๓๘๐๑ เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและพิจารณาวิทยานิพนธ์และตั้งโครงการวิทยานิพนธ์ ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.ภักดิ์พงษ์	ปวงกุญ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ผศ.ดร.ปิ่นมณี	ขวัญเมือง	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๒. คณะกรรมการพิจารณาวิทยานิพนธ์และตั้งโครงการวิทยานิพนธ์

ดร.วีระดากร	พลภักดิ์	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.ภักดิ์พงษ์	ปวงกุญ	กรรมการ
ผศ.ดร.ปิ่นมณี	ขวัญเมือง	กรรมการ
ผศ.ศศิธร	ธาวุฒิพงศ์	กรรมการ
ผศ.จันทนิ	โชติฤกษ์	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(รองศาสตราจารย์-ขวัญเมือง สุวรรณจันทร์)

ทนาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศคณะกรรมการอุดมศึกษา
ตามมติในไลอ้อนอะกอดเจ็ทที่คณะรัฐมนตรี
เรื่อง พกการพิจารณาเรื่องขอประกาศโครงการพัฒนา
.....

คณะกรรมการอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาโครงการพัฒนา
วิชาพิเศษของประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น พกการพิจารณาเรื่องขอประกาศโครงการพัฒนา
วิชาพิเศษที่..... ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552 ในสำนักการคลัง

นายอภิชาติ นันทอนันต์ น.บ.ร. พ.ศ. ๒๕๓๖ (๔๘๐๖๓๘๐) ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การนำหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา" สังกัดสำนักงานเขตศึกษา
ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร เขต 3 (The Application of Sufficiency Economy Philosophy on Agricultural
Instruction in Secondary Schools, Bangkok Service Area Office Region 3) โดยมีศาสตราจารย์ ดร. ประ
พนธ์ ช่างสาร เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ศ.ดร. ปิยะพันธุ์ จงกฤษณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ให้บันทึกความเคลื่อนไหวของวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับข้าราชการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ตรงกัน
ภายในเวลาที่กำหนดไว้ระเบียบของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

(รองศาสตราจารย์ พิริยะกุล สุวรรณจันทร์)

ชอเบ็ค

ที่ ศบ.0524.04/ 1927

คณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจตุรพักตรพิมาน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10520

๖ กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเป็นวิทยาทานเรื่องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.วิรัตน์ มัท สัทธินันท์ / คร.ธรรมศาสตร์ / รศ.ดร.นพคุณ ศิริวรรณ

ถึงที่สำนักงาน - แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นายอภิชาต มัท สัทธินันท์ อนันต์ นักศึกษาระดับปริญญาโท แห่งหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังถึงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขอรับการอนุญาตให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ซึ่งกำลังมีกำหนดพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยมี ผศ.ดร.วิภากรดี ปวงกู เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.ปิ่นมณี ขวัญเมือง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ขอเรียนแจ้งว่าท่านเป็นผู้ที่สมควรได้รับความไว้วางใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของ นายอภิชาต มัท สัทธินันท์ อนันต์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

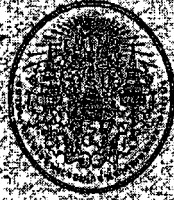
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและเป็น
ขอแสดงความนับถือ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญศักดิ์ ศรีมธุสุนทร)
รองอธิการบดีฝ่ายคุณวุฒิและคณาจารย์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ส่วนบริหารงานทั่วไป
โทร: 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร: 02-326-4325

ที่ กบ 0524.04/ 1961

คณะครูศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ถนนสตงกร์ เขตภาคีปัตตานี ปัตตานี

๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอกำหนดค่าตอบแทนในปกครองให้แม่ของสงขลานครินทร์

เรียน ผู้แทนสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบขอความเห็นชอบ

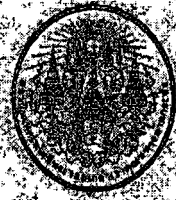
ด้วย นายอภินันท์ คุ้มกันมีชัย นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยที่พระอภินันท์ได้ยื่นขอเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งบิดาของนายอภินันท์ได้ยื่นขอความเห็นชอบจากสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยที่นายอภินันท์ได้ยื่นขอเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นอาสาสมัครศึกษาวิชาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งขอความเห็นชอบจากสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ดังนั้นจึงขอความเห็นชอบจากสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้แม่ของนายอภินันท์ได้รับค่าตอบแทนในปกครองให้แม่ของสงขลานครินทร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอความเห็นชอบจากสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้แทนสภาโรงเรียนสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)
รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลวรรณ วัฒนศิริ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02-326-8325

ก.ศ.บ. 0524.04/ 2223

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนลาดพร้าว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

๗ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอกว่านคุณวิเคราะห์หลักสูตรวิชาเทคโนโลยีแบบต่อเนื่องตามหลักสูตรวิชาชีพ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองจอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทราบเรื่อง

ด้วย นายอภิชาติ นนธิ์ อดิเรกานันท์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การนำโมดูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในภาควิชาการคอมพิวเตอร์ วิชาคอมพิวเตอร์ระบบปฏิบัติการ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประถมศึกษา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ของงานศึกษาค้นคว้าดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อระดับ 3 โดยดี ศักยภาพที่ดี ประสิทธิภาพของงานที่ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น และ ศศ.ศร.เป็นต้น ขวัญเมือง เป็นนางสาวระดับปริญญาตรีที่พบเห็นร่วมกันในภาคการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงขอทราบคุณวิเคราะห์หลักสูตรวิชาเทคโนโลยีแบบต่อเนื่องตามหลักสูตรวิชาชีพของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาว่าคุณวิเคราะห์ของฉบับที่แนบมาในความเห็นของทางสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความเหมาะสมของงานหรือไม่ โดยขอตอบ

ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

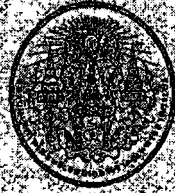
(ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองจอก) อดิเรกานันท์
รองคณบดีคึกกัมกับชุมชนสัมพันธ์ระดับปริญญาตรี
ปฏิบัตินิเทศการพัฒนาคณะ

ส่วนบริหารงานทั่วไป
โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02-326-4325

ภาคผนวก ข

**หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3**

ที่ กษ 0524.04/2528

คณะกรรมการศตวรรษที่ ๒๑

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10520

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความร่วมมือการให้ทุนสนับสนุนกิจกรรมรวมใจคนไทยเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียน

- ๑. ประเทศผลการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน ๑ ฉบับ
- ๒. แผนปฏิบัติการวิจัย

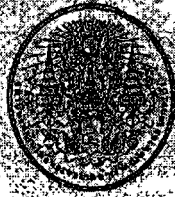
ด้วย นายอภิรักษ์ โกษะโยธินกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การทำวิทยานิพนธ์ร่วมกับวิทยานิพนธ์ของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ที่การสมัครงานที่มหาวิทยาลัย โดยมี ผศ.ดร.กฤษณะ ปราบกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ปิ่นนิต วัฒนศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่โรงเรียน โดยโรงเรียนได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ทั้งนี้ขอเรียนว่า ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วิภาดาพร พานิชโรจน์เพ็ญศรี ศรีภรตสุนทร)
 รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
 ปฏิบัติการแทนอธิบดี

สถาบันวิจัยและพัฒนา
 โทร 02-737-3000 ต่อ 3692
 โทรสาร 02-326-4325
 ศักดิ์อนันต์ศึกษา โทร 086-344-4667

ที่ กษ 0524.04/2528

คณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัคร

ศึกษานิเทศก์ โดยคณะกรรมการคัดเลือกศึกษานิเทศก์
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ทำที่สอบผู้สมัคร ข้าราชการครู

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศรีอยุธยา

- ๑. ประกาศผลการคัดเลือกผู้สมัครศึกษานิเทศก์ จำนวน ๑ คน
- ๒. แผนปฏิบัติงานที่ขอการวินิจฉัย

ด้วย นายอรรถวิวัฒน์ อดิเรก นิสิตศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยครูศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี
ศึกษาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาควิชาศึกษาศาสตร์
เรื่อง การไม่เลือกผู้สมัครผู้สมัครศึกษาในกรณีการรับสมัครสอบคัดเลือกในโรงเรียน

สมัครเรียน ศึกษานิเทศก์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เป็นอาชีวศึกษา ศึกษานิเทศก์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
และโรงเรียนสตรีศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี และ ศษ.อ.วิวัฒน์ อดิเรก นิสิตศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยครูศรีอยุธยา
และโรงเรียนสตรีศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ คณะกรรมการ
คัดเลือกผู้สมัครฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนสตรีศรีอยุธยา ขอการวินิจฉัย
ข้อสอบที่ใช้เป็นข้อสอบตามเพื่อการวินิจฉัยในตำแหน่งศึกษานิเทศก์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอวินิจฉัย ขอขอคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี)
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณภูมิ
ปฏิบัติราชการแทน

ส่วนบริหารงานทั่วไป
โทร. 02-337-3000 ต่อ 3692
โทรสาร 02-326-4325
ติดต่อนักศึกษา โทร. 086-344-4667

รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งแบบสอบถาม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3

เขตภาษีเจริญ

1. โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม
2. โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์
3. โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
4. โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม

เขตบางแค

5. โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ
6. โรงเรียนวัดรางบัว
7. โรงเรียนปัญญาวรคุณ

เขตบางขุนเทียน

8. โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม
9. โรงเรียน ทวีธาภิเศก 2
10. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

เขตบางบอน

11. โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
12. โรงเรียน นวลนรดิศวิทยา รัชมิ่งคลาภิเศก

เขตทุ่งครุ

13. โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
14. โรงเรียน วัดพุทธบูชา

เขตราษฎร์บูรณะ

15. โรงเรียน บางปะกอกวิทยาคม
16. โรงเรียน แจงร่อนวิทยา

เขตจอมทอง

17. โรงเรียน มัชฌิมวัดสิงห์
18. โรงเรียนวัดราชโอรส
19. โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุททวดจวนอุปถัมภ์”

เขตธนบุรี

20. โรงเรียนธนบุรีวรเทพสิลารักษ์
21. โรงเรียนวัดอินทาราม
22. โรงเรียน มัชฌมวัดดาวคะนอง
23. โรงเรียนศึกษานารี

เขตตลิ่งชัน

24. โรงเรียนมหรณพาราม
25. โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม
26. โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม
27. โรงเรียน โปธิสารพิทยากร
28. โรงเรียนวัดน้อยใน

เขตทวีวัฒนา

29. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
30. โรงเรียนทวีวัฒนา

เขตบางพลัด

31. โรงเรียนวัดบวรมงคล
32. โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร

เขตบางกอกน้อย

33. โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย
34. โรงเรียนสวนอนันต์
35. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
36. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
37. โรงเรียน มัชฌมวัดคูสิดาราม
38. โรงเรียน มัชฌมวัดนายโรง

เขตบางกอกใหญ่

39. โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน
40. โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
41. โรงเรียนทวีธาภิเศก

เขตหนองแขม

42. โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 3

**STATUS QUO OF INTEGRATED INSTRUCTION ON SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY THROUGH AGRICULTURAL SUBJECT IN
SECONDARY SCHOOLS, THE OFFICE OF BANGKOK EDUCATIONAL
SERVICE REGION 3**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ครูผู้ทำหน้าที่สอนและจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 3
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอนดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของครูผู้สอนวิชาเกษตร
ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3
ตอนที่ 3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนวิชาเกษตร
- 3 โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์และ
ถูกต้องของการศึกษาวิจัย
- 4 คำตอบและความคิดเห็นของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่ง และถูกสงวนไว้เป็นความลับ โดยจะใช้
ประโยชน์เพื่องานวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงและเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับใดและสาขาใด

ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา (โปรดระบุ)

ระดับปริญญาโท สาขาวิชา (โปรดระบุ)

อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ท่านมีประสบการณ์สอนวิชาเกษตร.....ปี

5. ปัจจุบันท่านมีวิทยฐานะใด

คศ. 1

คศ. 2

คศ. 3

คศ. 4

อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. ปัจจุบันท่านมีรายได้

6.1 เงินเดือน.....บาท/เดือน

6.2 รายอื่นๆบาท/เดือน

7. ท่านมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

8. ท่านเคยเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

เคย (โปรดระบุ) จำนวน.....ครั้ง

ไม่เคย

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ท่านสังกัด

1. โรงเรียนที่ท่านสังกัดมีขนาดเท่าใดต่อไปนี้

ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1- 499 คน)

ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 500 – 1,499 คน)

ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,000 คน)

ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,000 คน) ขึ้นไป

2. โรงเรียนของท่านมีวิสัยทัศน์/นโยบายต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรหรือไม่?

มี ไม่มี

หากมี โปรดระบุ

.....

.....

3. การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรของโรงเรียน

3.1 มีการกำหนดชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรที่ท่านสอนไว้อย่างไร (โปรดระบุ).....

.....

.....

3.2 มีการบูรณาการสอนวิชาเกษตรในหลักสูตรที่ท่านสอนหรือไม่ อย่างไร (โปรดระบุ)

.....

.....

3.3 มีการจัดหาหรือจัดเตรียมห้องเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร สื่อการสอนอย่างไร (โปรดระบุ)

.....

.....

3.4 การจัดแหล่งการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ที่มีการดำเนินการอย่างไร (โปรดระบุ)

.....

.....

ตอนที่ 3 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงและเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ท่านทราบถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ พสกนิกรชาวไทยชัดเจนมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้ใดในระดับมาก

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ โทรทัศน์	☐ หนังสือพิมพ์
☐ การเรียนการสอนในชั้นเรียน	☐ เอกสารประชาสัมพันธ์
☐ ป้ายโฆษณา	☐ ระบบเสียงตามสายในสถานศึกษา/ชุมชน
☐ สัมมนาทางวิชาการ	☐ อินเทอร์เน็ต/เวปไซด์
☐ นิทรรศการ	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
☐ วิทยุกระจายเสียง	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ช่องว่างด้านขวาของข้อคำถามที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความพอประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านศึกษาหลักสูตรเพื่อการวางแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนอย่างเหมาะสม					
- ท่านได้จัดหาหรือจัดเตรียมความพร้อมตามนโยบาย สถานที่งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือทางการเกษตรที่โรงเรียนท่านมีเพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม					
- ท่านจัดเตรียมเนื้อหาสาระและเอกสารประกอบการสอนได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับระดับที่สอน					
- การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการสอนอย่างเหมาะสมเสมอ					
- ท่านได้จัดเตรียมสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ท่านสอน					
- ท่านมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถและเหมาะสมกับฐานะของนักเรียน					
- ท่านจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาไม่มากหรือน้อยเกินไป					
- ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ตามโอกาสที่เอื้ออำนวยและเหมาะสม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด และมีความสอดคล้องเหมาะสม					
2. ความมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านทำการศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ อย่างละเอียดก่อนการจัดการเรียนการสอน					
- ท่านศึกษาข้อมูลพื้นฐานผู้เรียนและสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งนโยบายของโรงเรียน อย่างละเอียดก่อนการวางแผนการจัดการเรียนการสอน					
- ท่านนำหลักการของการจัดการสอนวิชาเกษตรมาใช้ในการวางแผน/ออกแบบการสอน					
- ท่านให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์จริง					
- ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่ได้เตรียมไว้					
- การจัดกิจกรรมการสอนวิชาเกษตรของท่านสอดคล้องกับพื้นที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีในโรงเรียน					
- ท่านเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร มาใช้ในการสอน ได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องทั้งภาคการศึกษา					
- ท่านใช้หลักของการประหยัดในการเตรียมสื่อการสอนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพตามระดับที่ท่านสอน					
- ท่านให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์และเครื่องมืออย่างเป็นระเบียบ หลังการสอนทุกครั้ง					
- ท่านใช้บันทึกหลังการสอนที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการสอน					
- ท่านทำการประเมินผลการสอน โดยยึดหลักเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรอย่างมีเหตุผล					
- ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ประเมินตนเองและเพื่อน					
- ท่านจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ภูมิคุ้มกันที่ดีในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านทบทวนและเตรียมความรู้ทางการเกษตรที่ท่านสอน อยู่เสมอ					
- ท่านแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเสมอ					
- ท่านเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการจัดการ เรียนการสอนเป็นประจำ					
- ท่านแสวงหาหรือจัดสรรงบประมาณที่มีทั้งของท่านและจาก โรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรล่วงหน้า					
- ท่านได้ทำบันทึกก่อนการสอนทุกครั้งเพื่อให้เกิดความ พร้อม ในการสอน					
- ท่านจัดหาสถานที่สำหรับทัศนศึกษาหรือจัดกิจกรรมเสริม ความรู้ไว้สำหรับนักเรียนก่อนเสมอ					
- ท่านสอดแทรกแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ ยกตัวอย่างในการสอนเสมอ					
- ท่านสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนโดยการปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ ดีในเรื่องของควมมีเหตุผล ขยัน การประหยัด เสียสละ สามัคคีและทำประ โยชน์เพื่อส่วนรวม					
- ท่านได้นำบันทึกการสอนมาใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผล และการพัฒนาการสอนของท่านเสมอ					
- ท่านได้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรที่ใช้ในการ สอนไว้ล่วงหน้า					
- ท่านได้จัดเตรียมห้องเรียนและสถานที่ที่ใช้ในการสอนวิชา เกษตรไว้ล่วงหน้า					
4. ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านมีความรู้อย่างเพียงพอสำหรับการสอนวิชาเกษตรและ เพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ					
- ท่านมีแสวงหาความรู้และจัดองค์ความรู้ของท่านอย่างเป็น ระบบและทันสมัย					
- ท่านสามารถใช้ความรู้ของท่านอย่างเต็มที่ในการจัดการ เรียนการสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ท่านศึกษาหลักและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและติดตามการประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการสอนอย่างต่อเนื่อง					
- ท่านนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งค้นคว้าต่างๆ ที่หลากหลาย					
- มีการเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งวิชาเกษตร หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์และชีวิตจริง					
- ท่านใช้ความรู้ได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน					
5. คุณธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร					
- ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน					
- ท่านได้จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบในการเรียนวิชาเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม					
- ท่านจัดให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้เรื่องความสามัคคี ความเสียสละ และการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข					
- ท่านสอนให้นักเรียนมีความประหยัดในงานที่ท่านมอบหมายให้ทำส่ง					
- ท่านได้แสดงให้เห็นคุณค่าของความประหยัด ซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทนในการเรียนวิชาเกษตร					
- ท่านสอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน					
- ท่านยกย่องและชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนดีในการเรียนวิชาเกษตรที่ท่านสอนเสมอ					
- ท่านสอนให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้โดยจัดกิจกรรมโครงการเกษตร					
- ท่านสอดแทรกคุณธรรมคุณธรรมเรื่องความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในขณะสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ท่านได้สอนและฝึกให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ขณะที่สอนปฏิบัติและการทำโครงการ					
- ท่านแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษตรและ วัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ภูมิปัญญาไทย ในการสอน					

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
วิชาเกษตร

1. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน
ด้านต่างๆ ต่อไปนี้หรือไม่ **หากมีปัญหาอุปสรรคโปรดระบุ และโปรดให้แนวทางแก้ไขด้วย**

นโยบายของโรงเรียน/ผู้บริหาร

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

ภาระงานที่ท่านรับผิดชอบ

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

ห้องเรียนและสถานที่ปฏิบัติการสอน

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

ปัญหา/อุปสรรคอื่นๆ

มี (โปรดระบุ) ไม่มี

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอภิชาตินันท์ อนันนัย
วัน เดือน ปี เกิด	24 ตุลาคม 2511 ที่กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่	98/55 หมู่ 9 ถนนราษฎร์พัฒนา แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร 10240
ประวัติการศึกษา	2543 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2552 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง การศึกษาเกษตร
ความชำนาญเฉพาะด้าน	
ประสบการณ์การทำงาน	
ปี พ.ศ. 2552-ปัจจุบัน	ครู คศ. 2 ชำนาญการ โรงเรียนรัตน โกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
ปี พ.ศ. 2547-2552	ครู คศ. 2 ชำนาญการ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3